

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΣ

εις τὸ μάθημα τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ Σ. Κ. Σακελλαροπούλου τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1890.

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 289

Ἄν ἀπὸ τῶν παλαιότερων τούτων ποιητῶν μεταβῶμεν εἰς τοὺς ἑλεγειακοὺς, εἰς τὸν Κατουλλον, εἰς τὸν Προπέρτιον, εἰς τὸν Ὀβιδιον, εἰς αὐτὸν τὸν Βιργίλιον θὰ ἴδωμεν ὅτι πλὴν τῆς ἰδίας αὐτῶν ῥωμαϊκῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς κλασσικῆς ἑλληνικῆς, συνειλέσεν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ποιητικοῦ αὐτῶν πνεύματος καὶ ἄλλο τι στοιχεῖον, ἐξ οὗ οἱ νεώτεροι οὗτοι προσέλαβον νέας τινὰς ἐννοίας, ἄλλοιὸν τινὰ τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τινὰς ἕξεις τοῦ γράφειν ὅχι ὅπως ἡμοίως πρὸς τὰς τῶν προτέρων χρόνων. Μεταξὺ τῆς ἀκμῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς τῶν ῥωμαϊκῶν θραύεται οὕτως εἰπεῖν ἢ ἀκολουθία καὶ ἡ συνέχεια, εὐχερῶς δὲ διορθῶ τις, κατὰ τινὰ ὀρθῶς γενομένην παρατήρησιν, ὅτι ἡ περίοδος τῆς ἀκμῆς ἐν Ῥώμῃ δὲν ἐκπορεύεται ἀμέσως καὶ κατ' εὐθείαν ἀπὸ τῆς κλασσικῆς γραμματείας τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο λοιπὸν τὸ νεοφανὲς στοιχεῖον, τὸ ὅποιον παρεμβάλλεται καὶ θραύει τὴν ἀλληλουχίαν καὶ συνέχειαν τῆς βαρβαρικής καὶ κανονικῆς ἀναπτύξεως τῶν γραμματικῶν πραγμάτων εἶναι μία νέα καὶ ἄλλης παρὰ τὴν κλασσικὴν φύσεως γραμματεία, ἡ ἀλεξανδρινή. Τὰ κατ' αὐτὴν δὲν εἶναι ἕμῳ ἔργον εἰδῶ νὰ ἀναπτύξω. Γινώσκετε, Κύριοι, ὅτι ἡ

λεγομένη ἀλεξανδρινή γραμματεία, δὲν εἶναι ὅπως ἡ κλασσικὴ τῶν Ἑλλήνων φυσικὴ καὶ ἐθνικὴ, ἀλλ' εἶναι γραμματεία μιμήσεως καὶ ἐπιπόρου φιλολογικῆς ἐργασίας, κατὰ δὲ τοῦτο ἡ ἀλεξανδρινὴ γραμματεία εἶνε συγγενὴς καὶ ὁμοία πρὸς τὴν ῥωμαϊκὴν. Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ καὶ αἱ αὐταὶ τάσεις ἐνέπνευσαν καὶ ὠδήγησαν ἀμφοτέρως. Καὶ αὕτη λοιπὸν ἡ συγγένεια καθὼς καὶ τῶν χρόνων καὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων αἱ περιπέτεια συνετέλεσαν ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι ἀφ' οὗ κατὰ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς γραμματείας τῶν ἑστρεφάν τὰ βλέμματά των πρὸς τὰ ἀθάνατα πρότυπα τοῦ ἐν τοῖς λόγοις καλοῦ, τοὺς Ἑλληνας κλασσικοὺς, στρέψωσι τὴν προσοχὴν καὶ ἐνέργειαν εἰς ἀπομίμησιν τῶν Ἀλεξανδρινῶν ποιητῶν. Ζητήσαντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὸ εἰζῆς ἐμπνεύσεις ἀπὸ θερμοκηπίου μᾶλλον

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

ἢ ἀπὸ τῆς ἀνοικτῆς καὶ ἐλευθέρας φύσεως ἀπέδειξαν μὲν ἴσως ὅτι τυφλῶς ἠκολούθησαν τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων καὶ ὅχι τὰς ὀδηγίους λεπτοτέρας τινὸς καὶ ὀρθότερας αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, ἣτις πρέπει ἐν πάσῃ καλλιτεχνικῇ ἐνεργείᾳ νὰ εἶναι ἂν ὅχι ὁ μόνος τοῦλάχιστον ὁ κυριώτατος γνώμων, ἀλλ' ὅμως δύνανται καὶ νὰ καυχῶνται ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς νέας αὐ-

τῶν κλίσεως δὲν ὑπῆρξαν ἀτυχῆ, ἀφ' οὗ εἰς τὴν ἀπομίμησιν τῶν Ἀλεξανδρινῶν οφείλουσιν, ἵνα εἰς ἓν μόνον παράδειγμα περιορίσω τὸν λόγον, ἓνα τῶν μεγίστων αὐτῶν ποιητῶν, τὸν Κάτουλλον. Ὅπως λοιπὸν πρότερον ἐμιμοῦντο, ἢ μετέφραζον οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ὀμηρον ἢ τοὺς σκηναίους ποιητὰς τῶν Ἀθηνῶν οὕτω καὶ τώρα ἐμιμοῦντο ἢ μετέφραζον τοὺς Ἀλεξανδρινούς. Ὁ Φιλίππας καὶ ὁ Καλλιμάχος, ὁ Ἄρατος καὶ ὁ Ἐρατοσθένης, ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ Εὐφορίων, ὁ Ῥικάνος, ὁ Θεόκριτος ὑπῆρξαν τὰ νέα πρότυπα, τὰ καινὰ δαιμόνια.

Νέα λοιπὸν ποιητικὴ σχολὴ ἀπετελέσθη ἐν Ῥώμῃ, ἢ τῶν Ἀλεξανδρινῶν, εἰς ἣν πλὴν ἄλλων κατατάσσονται ὁ Ἐλβίος Κίννας, ὁ Λικίνιος Κάλβος, καὶ αὐτὸς ὁ Κάτουλλος. Ἄλλ' ὅπως ἦτο φυσικὸν εὐθὺς ἀμέσως ἐγεννήθη καὶ ἀνεπτύχθη κατὰ τῆς ἀλεξανδρινῆς τάσεως ἰσχυρὰ ἀντιδράσις ἐξ ἐκείνων τῶν λογίων, οἵτινες ἄλλα φρονούντες, ἤθελον νὰ ἐμμένωσιν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ παλαιότερα. Εἰς τὴν ἀντιδραστικὴν δὲ ταύτην γραμματικὴν σχολὴν κατατάσσονται μάλιστα ἐκ μὲν τῶν ποιητῶν ὁ Λουκρήτιος, ἐκ δὲ τῶν πεζογράφων ὁ Οὐάρρων καὶ ὁ Κικέρων. Ὁ Κικέρων πιστὸς καὶ ἀδιάσειστος ἐν τῷ θαυμασμῷ αὐτοῦ πρὸς τὴν παλαιότεραν, τὴν ἀρχαίαν ποίησιν, καταφρονεῖ ἐπιδεικτικῶς τοὺς νεωτέρους, ὅπως τοὺς ὀνομάζει, τοὺς doctos, τοὺς cantores Euphorionis. Ἔχομεν μάλιστα περιέργον τοῦ Κατούλλου πρὸς τὸν Κικέρωνα ποιημάτων, τὸ 49ον, δι' οὗ πρὸς τὰ καταφρονήματα τοῦ ῥήτορος ἀποκρίνεται εἰρωνικώτατα ὁ ποιητής, τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι ὅτι ἡ εἰρωνεία τοῦ ποιηματίου ἐπὶ αἰῶνας δὲν εἶχε κατανοηθῆ καὶ ἐθεωρεῖτο μάλιστα ἐκεῖνο ποίημα ἐγκωμιστικὸν τοῦ Κικέρωνος. Εἰς τοὺς νεωτέρους φιλολόγους οφείλεται ἢ εἰς τὸ ὄρθον ἀποκατάστασις τῆς ἐρμηναίας αὐτοῦ, δι' ἧς καὶ ἔτι μᾶλλον διαφωτίζεται ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος γραμματικὸς ἀγὼν.

Τὸ εἶδος τοῦ ποιητικοῦ λόγου, περὶ ὃ στρέφεται ἢ κατὰ τὴν νέαν ταύτην τάσιν Ῥωμαϊκὴ ποίησις εἶναι ἡ ἐλεγεία καὶ ἰδίως ἡ ἐρωτικὴ, ἐν ἣ διεπρέψαν τῶ ὄντι οἱ Ῥωμαῖοι. Ὁ πρῶτος δὲ ὅστις ἐκ τῶν σωζομένων ποιητῶν ὑπῆρξεν ὁ εἰς τὴν Ῥώμην εἰσηγητὴς τῆς ἐλεγείας εἶναι ὁ Κάτουλλος, ὃν ὁμοίως ἀπεθανάτισαν μᾶλλον τὰ μικρότερα αὐτοῦ λυρικὰ ποιήματα ἢ αἱ ἐλεγείαι. Ὁ Κάτουλλος ὀλίγα ἔγραψεν, ἀλλὰ μετὰ τοσοῦτου καὶ τόσον ἀληθινοῦ ποιητικοῦ πάθους, ὥστε δικαίως κρίνεται ὡς εἰς τῶν μεγίστων ποιητῶν τῆς Ῥώμης. Ἄν δὲν ἔχη τὴν ἐξωτερικὴν τελειότητα τοῦ Ὀρατίου, τοῦ ἀπομιμητοῦ τῆς κλασσικῆς λυρικῆς ποιήσεως τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ὁμοίως πολὺ ποιητικώτερος καὶ οὕτως εἰπεῖν προσωπικώτερος ἐκείνου. Ἀμφιβάλλ-

ομεν ἂν ὑπάρχωσι πλείονες τῶν τριῶν ἢ τεσσαρῶν ποιητῶν ἐν τῇ καθ' ὅλου γραμματικῇ καὶ τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ νεωτέρᾳ, οἵτινες ἠδυνήθησαν μᾶλλον καὶ κάλλιον τοῦ Κατούλλου νὰ ἀφήσωσι φωνὴν τὸσον ἀληθινὴν καὶ τόσον εἰλικρινῆ πρὸς ἐκφράσιν τοῦ ὑπερτάτου συναισθήματος καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ μίσους. Ἀναγινώσκοντες τὰ ὀλίγα, ἀλλ' ἀθάνατα ποιήματα του—ἐννοοῦμεν δὲ βεβαίως ἐκείνους οἵτινες καὶ ἠξέουσι καὶ δύνανται νὰ ἀναγνώσκωσι ποιητὰς—ἄλλοτε μὲν συμπάσχουμεν μετ' αὐτοῦ καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀκούομεν τὴν καρδίαν τοῦ ποιητοῦ παλλομένην παλμούς πάθους ἀληθινοῦ, ἄλλοτε δὲ συναγανακτοῦμεν καὶ πνιγόμεθα ὑπὸ τῆς ὀδύνης.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἀπὸ τοῦ Ἀνδρονικοῦ Λιβίου μέχρι τοῦ Σύλλα καὶ τοῦ Καίσαρος ἡ Ῥωμαϊκὴ ποίησις ἐστερημένη ὅπως πρωτοτυπίας ἤρκετο εἰς τυφλὴν περίπου καὶ πολλὰκις καθόζηλον ἀπομίμησιν τῶν Ἑλλήνων, τελειοποιουμένη ἔπειτα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἐφθασεν ἐπὶ Σύλλα καὶ Καίσαρος, τὴν καλουμένην δημοκρατικὴν περίου, εἰς ἀκμὴν ἐπιζήλον καὶ ταύτην τὴν ἀκμὴν ἐκπροσωποῦσιν ὁ Λουκρήτιος καὶ ὁ Κάτουλλος. Οἱ δύο οὗτοι μεγάλοι ποιηταί, πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διάφοροι κατὰ τὸν ἀτομικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ποιητικὴν ἐπιβολήν, ἔχουσιν ὁμοίως καὶ πολλὰς ἀρετὰς κοινὰς καὶ ὁμοίαις, μάλιστα δὲ κοινὴν ἔχουσι τὴν ποιητικὴν ἐμπνευσίν καὶ τὴν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπην. Ὁ μὲν εἶναι ποιητικὸν ἀπαύγασμα τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ὁ δὲ πλάσμα τῆς νεωτέρας Μούσης τῶν Ἀλεξανδρινῶν, ἀλλ' ἀμφότεροι ὁμοίως Ῥωμαῖοι κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν. Καὶ οἱ δύο εἶναι μὲν ἀπηλλαγμένοι τοῦ ἀρχαιοπρεποῦς ἀλλ' ἀτέχνου πίνου τοῦ Ἐννίου ἢ τοῦ Πλαύτου, στεροῦνται δ' ὁμοίως καὶ τῆς τελειοτάτης ἐξωτερικῆς μορφῆς, δι' ἧς περιέβαλλον τὴν ποίησιν οἱ μεγάλοι ποιηταὶ τῶν Αὐγουστειῶν χρόνων, πρὸς οὓς οἱ δύο ἐκείνοι ἔχουσιν, ἂν ἐπιτρέπεται ἢ παραβολή, ὁμοίαν περίπου σχέσιν ἐκείνης ἣν ἔχει ἡ δύναμις καὶ τὸ ὕψος τῆς Αἰσχυλείου ποιήσεως πρὸς τὸ κάλλος καὶ τὴν σωφροσύνην τοῦ Σοφοκλέους

Ἦδη ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς δημοκρατικῆς περιόδου ὁ γραμματικὸς ἐν Ῥώμῃ ζῆλος εἶχε λάβῃ μεγάλην ὁρμὴν καὶ ἀνάπτυξιν, πάντες δὲ οἱ ὅπωςδῆποτε τυχόντες παιδείας καὶ μορφώσεως ἐτρέποντο ἐπὶ τὴν ποίησιν, ἢ δὲ τοιαύτη ῥοπὴ ἐπετάθη κατὰ τοὺς Αὐγουστειοὺς χρόνους ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τῶν ποιητῶν τὸ πλῆθος ὑπενημιζεῖ τὰ κωμωδοποιὰ ἐκείνα μερακῦλλα τὰ πλέον ἢ μῦρικα, τὰ ὅποια τόσον χαριέντως διακωμωδεῖ ὁ Ἀριστοφάνης. Δὲν ἔχω, Κύριοι, σκοπὸν νὰ ἐξαντλήσω τὴν ὑπομονήν σας ἀνα-

γράφων ἐδῶ καὶ παρατάσσω ὀνόματα, ἀφ' οὗ μάλιστα εὐρισκόμεθα πλέον εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν Ῥωμαϊκῶν γραμμάτων καὶ πρόκειται νὰ ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς ἀκόμη ἕξοχοι ἄνδρες, οἵτινες εὐτυχῶς δὲν εἶναι ὀνόματα μόνον.

Τῆς κατ' ἐξοχὴν λαμπρᾶς ταύτης γραμματικῆς περιόδου σημειώουσι, ὡς πρὸς τὴν ποίησιν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος δύο ποιηταί, ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Ὀβιδίος. Ἄν δὲ εἰς τοὺς δύο τοὺτους ἐξόχους τῶν Μουσῶν θεράποντας προσθέσωμεν τὸν Ὀράτιον, τὸν Προπέρτιον καὶ τὸν Τίβουλλον θὰ ἔχωμεν ἐξαντλήσει τὸν κατάλογον ὅλων τῶν σωζομένων ποιητῶν τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος. Οἱ λοιποὶ πάντες καὶ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ καὶ μέτριοι, ὅσοι ἐλάμπρυνον ἢ ἠξίουσαν ὅτι λαμπρύνουσι μίαν τῶν θαυμασιωτέρων περιόδων τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, δὲν ὑπάρχουσι πλέον, τὰ ποιητικὰ τῶν ἔργα ἐχάθησαν διὰ παντός, τὰ ἔθαψε βαθείως εἰς τὴν λήθην ὁ ἀμειλικτος χρόνος.

Ἄλλ' ὅτι ὁ χρόνος ἐπραξε δὲν εἶναι ἴσως τυφλῆς τύχης ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ φυσικὴ καὶ λογικὴ ἀκολουθία ὀρισμένων περιστάσεων. Τῷ ὄντι, οἱ διασωθέντες μέχρις ἡμῶν μεγάλοι ποιηταὶ εἶναι ἴσως οἱ μόνοι, οἵτινες διὰ λόγους πολλοὺς καὶ διαφόρους καὶ ὧν ἡ ἐξήγησις καὶ κατανόησις θὰ ἀπῆται πολὺ μακροτέρην ἀνάπτυξιν, κατῴρθωσαν νὰ ἐκφράσωσιν ἂν ἔχοι ὀλοκλήρου τῆς τότε Ῥωμαϊκῆς κοινωνίας τὰ αἰσθηματὰ καὶ τὰς ἰδέας, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἐκείνων τῶν κοινωνικῶν στραμάτων, τῶν ἑλληνομαθῶν καὶ ἀνεπτυγμένων, εἰς τὰ ὅποια αὐτοὶ ἀνῆκον, ἐν τούτῳ δὲ ἐγκεῖται καὶ ἡ πρωτοτυπία αὐτῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ποιητὰς τῶν πολυειδῶν σχολῶν τῶν χρόνων ἐκείνων, οἵτινες ἀλλαχοῦ ἀναζητοῦντες τὴν ἐκ τῆς ποιήσεως δόξαν, ἐμειναν μοράδες μόνον, οὐδόπως μετασχόντες τῆς πρὸς ἓνα σκοπὸν ἢ μίαν τάσιν ἀρμονικῶς κινουμένης συγχρόνου κοινωνίας, ἂν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλαυον ζῶντες πλείστης καὶ θαυμαστῆς ὑπολήψεως καὶ ἀφθονα ἐλάβανον κατ' ἐπαναλήψιν τὰ δείγματα τῆς ἐκτιμήσεως τῶν συγχρόνων τῶν. Τῶν Αὐγουστειῶν χρόνων ἐπιφανέστατος ποιητὴς εἶναι ὁ Βιργίλιος.

Ὁ Βιργίλιος εἶνε ἡ κορυφὴ τῆς Ῥωμαϊκῆς ποιήσεως ὅπως ὁ Κικέρων τοῦ πεζοῦ λόγου. Ὅχι μόνον ἐκπροσωπεῖ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἔπους τὴν τελειότητα, ἀλλὰ καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ δευτέρως καθ' ὅλου ἐπικός ποιητὴς μετὰ τὸν Ὀμηρον. Καὶ ὁμοίως πρὸς τὰ ὁμηρικὰ ἐπὶ πολὺ ὀλίγον ὁμοιάζει τοῦ Βιργιλίου ἡ Αἰνείας. Ἐμιμήθη μὲν βεβαίως ὁ Ῥωμαῖος ἐπικός τὸν Ὀμηρον, ὅπως ἐμιμήθη ἐν τοῖς Γεωργικοῖς καὶ τοῖς Βουκολικοῖς αὐτοῦ καὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ τὸν Ἐρατοσθένην καὶ τὸν Ἄρατον καὶ τὸν Νικάνδρον καὶ τὸν Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον καὶ τὸν Θεόκριτον καὶ

τὸν Βίωνα καὶ τὸν Ἀλεξανδρινὸν Καλλιμάχον καὶ τὸν Παρθένιον καὶ ἄλλους ἀκόμη καὶ ποιητὰς καὶ δὴ καὶ πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀλλ' ὁμοίως ὁ Βιργίλιος ἔχει τοιαύτην ἰδιοφυίαν, ὥστε μετουσιώνει οὕτως εἰπεῖν τὰ θανεισθέντα καὶ τὰ καθιστᾶ ἴδια, πλὴν δὲ τούτου τὸ ἐντεχνιον ἢ μᾶλλον τὸ τεχνητὸν ἔπος αὐτοῦ εἶναι κατ' οὐσίαν, ἂν ὄχι κατὰ τὴν μορφήν, πολὺ διάφορον τοῦ φυσικοῦ ἑλληνικοῦ ἔπους. Διὰ τοῦτο δὲ ἂν τὴν Αἰνεΐδα δὲν καταυγάξῃ τὸ λαμπρὸν φῶς τοῦ θεοῦ Ὀμήρου, θὰ εἶναι ὁμοίως πάντοτε τὸ πρότυπον τοῦ τεχνητοῦ καὶ ἀτομικοῦ ἔπους. Ὁ Βιργίλιος ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τὸ κυριώτατον αὐτοῦ ποίημα, τὴν Αἰνεΐδα, ἑθνικὸν χαρακτῆρα, ἐπικῶς πραγματευθεὶς τὰ κατὰ τὸν ἀρχηγὴν ἥρωα Αἰνεΐαν. Ἐγκαταμίξας δὲ ἐν αὐτῷ καὶ τὰς παλαιὰς μυθικὰς παραδόσεις συναμα δὲ καὶ τὴν παλαιότεραν καὶ τὴν σύγχρονον τότε δόξαν τῶν κατορθωμάτων τῶν Ῥωμαίων καὶ μάλιστα τοῦ οἴκου τοῦ Καίσαρος ὑπὸ τύπον προφητικόν, συνήνωσεν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τὰς δύο διευθύνσεις, ἃς πρὸ αὐτοῦ εἶχε λάβῃ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐπικὴ ποίησις, τὴν μυθολογικὴν δηλαδὴ καὶ τὴν ἱστορικὴν, δούς συγχρόνως αὐτὸς καὶ τοῦ διδασκτικοῦ ἔπους ἀριστον ὑπόδειγμα, τὰ Γεωργικὰ του. Διὰ τοῦτο ἐποίησε τὴν Αἰνεΐδα του καὶ ἀπὸ μελέτης καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας φύσεως ὅσον ὑπῆρξε δυνατόν ἂν ὄχι καὶ ὅσον αὐτὸς ἠθέλει, κκλιστα καὶ τεχνικώτατα ἀπρητισμένην. Πλὴν δὲ τῆς τελειότητος τῆς μορφῆς, ἣν ἔδωκεν εἰς τὸ ποίημα του ἐχρωμάτισε τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ μεγαλότεχνον ἔπος του καὶ διὰ τῆς ποιητικωτάτης καὶ μελαγχολικῆς ἐκείνης χροιάς, ἣτις ὑπῆρξε τὸ ἰδιαίτον καὶ προσωπικὸν χαρακτῆρμα αὐτοῦ τοῦ ἴδιου. Διότι ἦτο κατ' ἐξοχὴν συμπάθης καὶ εὐαίσθητος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀγαθὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, anima candida. Διὰ τοῦτο ἂν ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Βιργιλίου δὲν ἀνευρίσκωμεν ἴσως οὔτε τοῦ Λουκρητίου τὸ ποιητικὸν ἐξάρμα οὔτε τὸ πάθος τοῦ Κατούλλου, ἀλλ' ὁμοίως ἀναπνεόμεν ἐν αὐτοῖς ἀτμόσφαιραν τῶ ὄντι ποιητικὴν, ἢ δὲ σεληνιακὰ ἀληθῶς γλυκύτης καὶ μελαγχολία, ἣτις εἶναι ἐπιπεχυμένη εἰς τινα μάλιστα ἐπεισόδια τῆς Αἰνεΐδος του διαθέτει λυπηρῶς ἄμα καὶ εὐαρέστως τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου. Τίς ἀγνοεῖ τὰ κατὰ τὴν Διδῶ καὶ τὸν Αἰνεΐαν; Ὁλόκληρον μάθημα θὰ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἀναλυθῇ προσηκόντως τὸ παγκάλον ἐκεῖνο ποιητικὸν κατασκευάσμα. Συμπαθεῦμεν ζωηρῶς πρὸς τὴν τάλαιναν ἡρωίδα, οὐχ ἦττον ἢ πρὸς τὸν ἀμειλίκτης ὑπὸ τῶν θεσπέτων ἐλαυνόμενον ἥρωα. Τὸ ἐπεισόδιον ὀλόκληρον εἶναι καλλιτέχνημα ἀπαράμιλλον καὶ ἀνταξίον τοῦ ὅλου ποιήματος, εἶναι δὲ τῷ ὄντι χρυσοῖ οἱ περίφημοι στίχοι, δι' ὧν ἡ δύσεως βασιλίσσα ἐκμυστηρεῖται τὸν κατατρόγοντα τὴν καρ-

διάν της πόνον πρὸς τὴν ἄνοιαν τὴν περιλη-
μένην ἀδελφὴν ἢ ἄλλως ζητεῖ νὰ λάβῃ αὐτὴν
ὡς συνεργὸν ἢ ἐπίκουρον.

Διὰ ταύτας λοιπὸν ἀρετὰς του κατέλα-
βεν ὁ Βιργίλιος πρωτίστην θέσιν ἐν τῇ καθ' ὅλου
ιστορίᾳ τῆς ποιήσεως, ἡ δὲ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ
τὴν ποίησιν καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν νεωτέ-
ρων ἀκόμη ἐθνῶν ὑπῆρξεν ὅσον οὐδενὸς ἄλλου
καὶ μεγίστη καὶ πολυειδῆς καὶ περιέργως περι-
πεισιώδης.

Ὅπως διάφορος κατὰ τὸν χαρακτήρα ὑπῆρ-
ξεν ὁ εὐχάρις μὲν καὶ ζωηρὸς Ὁράτιος, ὅστις
ὄμως ἠγάπησε τὸν Βιργίλιον ὡς ἀδελφὸς ἀδελ-
φόν, ἡ δὲ εὐλικρινὴς αὐτῆ φιλία τῶν δύο κορυ-
φαίων ποιητῶν τῶν χρόνων ἐκείνων ἠξήθη καὶ
ἐκραταιώθη ἐπ' ἀγαθῶν τῶν γραμμάτων ὑπὸ τὴν
σκέπην τῆς κοινῆς προστασίας τοῦ Μαικήνα καὶ
τῆς κραταιᾶς εὐνοίας τοῦ Αὐγουστού. Ὁ Ὁρά-
τιος καὶ ὡς λυρικός καὶ ὡς σατυρικός καὶ ὡς δι-
δακτικός ποιητὴς εἶναι καὶ βαθύς καὶ χαριέστα-
τος, ἐλάμπρυνε δὲ καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἐκ τῶν πρώ-
των τὴν πατρίδα του. Ποικιλώτατος δὲ ὢν καὶ
ἀποτυπῶνων πλειότερον ἴσως ἢ ὁ Βιργίλιος ἐν
τοῖς ἔργοις του τὴν ἰδίαν προσωπικότητα, δια-
φαίνεται οὐδὲν ἧττον πανταχοῦ ἐλληνικώτατος
ὢν καὶ μάλιστα μιμητὴς ὅχι τῶν Ἀλεξανδρινῶν,
ἀλλὰ τῶν παλαιότερων, διότι ἐπανῆλθεν
αὐτὸς πάλιν εἰς τὰς ἀδολωτέρας τῆς λυρικῆς
ἐμπνεύσεως πηγὰς, εἰς τὴν Σαπφῶ καὶ τὸν Ἀλ-
καῖον. Ἡ μούσα του ἔθρεψε γενεὰς γενεῶν, αὐ-
τὸς δὲ ἐν ὄλῃ του τῇ μετριοπροσῆν ἔσχε πλήρη
συνείδησιν τῆς ἐπιτυχίας του ἐν τῇ ποιητικῇ
ἀποστολῇ καὶ ἐν τῇ δικαίᾳ συναίσθησιν τῆς
μελλούσης ἀθανασίας του ἠδυνήθη, εὐδαίμων
ἀληθῶς, νὰ ἐπιφωνήσῃ τὸ περιφημον ἐκεῖνο:
Exegi monumentum aere perennius!

Ὅτε ἐν ἔτει π. Χ. 55φ ἀπέθνηκε τριάκον-
τα μόνον καὶ τριῶν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὁ Κάτουλλος,
ἦτο ἐνός ἔτους παιδίον ὁ Τίβουλλος, δὲν
εἶχε δὲ ἀκόμη γεννηθῆ ὁ Προπέρτιος. Ἐγεννή-
θη μετὰ ἐπτὰ ἔτη, κατὰ τὸ 47ον π. Χ. Καὶ
τῶν δύο τούτων ἐλεγειακῶν μακρὰ μὲν ὑπῆρξεν
ἡ ποιητικὴ δόξα, ἀλλὰ βραχύς, ὅπως καὶ τοῦ
Κατούλλου ὁ βίος! Ὁ Τίβουλλος ἦτο τριάκον-
τα καὶ πέντε ἐτῶν ὅτε ἀπέθανεν, ὁ δὲ Προπέρ-
τιος τριάκοντα καὶ δύο. Ἐκ τῶν δύο τούτων
ἐλεγειακῶν ποιητῶν ὁ Κοϊντιλιανὸς προτιμᾷ
τὸν Τίβουλλον, ἀλλὰ δὲν ἀποκρύπτει ὅτι ἄλλοι
ἐθεώρουν ἀνώτερον τὸν Προπέρτιον. Παρὰ τῷ
Προπέρτιῳ ἡ ἐρωτικὴ ἐλεγεία εἶναι τὸ φυσικόν
καὶ ἄμεσον προϊόν τοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ βίου
του, ὁ Τίβουλλος ἔχει καὶ αὐτὸς τὸ πάθος ὅχι
κατώτερον, ἀλλ' εἶναι μελαγχολικώτερος καὶ
ιδανικώτερος. Τὸν Τίβουλλον ἐνέπνευσε κατ'
ἐξοχὴν ἡ Δηλικά, ὅπως ἡ Κυνθία τὸν Προπέρ-
τιον καὶ τὸν Κάτουλλον ἡ Λεσβία. Ἀμφότεροι

καὶ ὁ Τίβουλλος καὶ ὁ Προπέρτιος, ἐμμήθησαν
τοὺς Ἀλεξανδρινούς, ἀλλὰ πιστότερον ὁ Προ-
πέρτιος, ἐκ δὲ τῶν ποιημάτων των, ἅπερ εἶναι
ἐκ τῶν καλλίστων προϊόντων τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος,
καθὼς καὶ ἐκ τῶν ἐλεγείων τοῦ Ὀβιδίου, εὐφυῶς
ἐλέχθη ὅτι δύναται νὰ ἐξαχθῇ πλήρης ιστορία
τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Ὁ Ὀβιδίος, ὁ μετὰ τὸν Κάτουλλον ὑπὸ τὴν
ἐποψιν τοῦ πάθους ποιητικώτατος τῶν Ῥωμαί-
ων, ὁ ἀριστοτέχνης τοῦ ἐλεγειακοῦ μέτρου, εἶναι
πολυειδῆς ποιητὴς, ὅπως τὸν εἶπομεν, ἀλλὰ
γλαφυρὸς κατ' ἐξοχὴν καὶ χαριεῖς. Πολλὰ τῶν
ποιημάτων καὶ τοῦ Ὀβιδίου, ὅπως καὶ ἄλλων
Ῥωμαίων ποιητῶν, θὰ ἐτάσσοντο ἐν ἀποκρύφῳ
μουσεῖῳ ἂν ὑπῆρχον καὶ διὰ τὰ ποιητικὰ καλ-
λιτεχνήματα μουσεῖα ὅπως καὶ διὰ τὰ προϊόντα
τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, ἀλλ' αἱ *Μεταμορφώσεις*
μάλιστα αὐτοῦ, Ἀλεξανδρινῆς ἐμπνεύσεως ποι-
ημα, παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς τὸ μέτρον τῆς ποιη-
τικῆς του δυνάμεως καὶ ἀξίας.

Μετὰ τοὺς Αὐγουστέιους χρόνους ἄρχεται ἡ
παρακμὴ καὶ κατὰπτωσις, βραδεία μὲν καὶ ἤρε-
μος τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ βραγδασιότερα καὶ
ἀκαθεκτος. Περίτεχνος γίνεται εἰς τὸ ἐξῆς καὶ
ψυχρὰ καὶ ἀφύσικος ἡ ποίησις. Τὸ ἀληθινόν
αἰσθημα ἀρχίζει νὰ ἐλαττωθῆ, ἔπειτα δὲ παν-
τάσασιν ἐκλείπει καὶ ἐξαφανίζεται. Ἐκ τῶν
σωζομένων ποιητῶν ὁ Λουκανὸς ὁ ἐπὶ Νέρωνος
ποιήσας τὴν ἐπικοϊστορικὴν *Φαρσαλίδαν* εἶναι
μὲν ἀγαθὸς στιχογράφος, ἀλλὰ ἀφανίζεται ἱστορίαν
μᾶλλον συντάξας ἢ ποίημα». Ἡ ποιητικὴ ἐμ-
πνευσις ὁσημέραι ἐκλείπει. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρα-
τόρων Βεσπεσιανοῦ καὶ Δομητιανοῦ ὁ Βαλέριος
Φλάκκος ὁ ποιητὴς τῶν *Αγροναυτικῶν*, ὁ Σί-
λιος Ἰταλικὸς ὁ ἐν 17 βιβλίοις γράψας ἐπικὸν
ποίημα περὶ τοῦ 6' καρχηδονικοῦ πολέμου καὶ
ὁ Στάτιος ὁ ποιητὴς τῆς *Θηβαίδος* καὶ τῆς
Αχιλλίδος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον στιχογρα-
φοῦντες ἀρχαιολόγοι καὶ οὐδὲν πλεόν. Ἰδιαίτου
μόνον καὶ ἐξαιρέτου μνεῖας εἶναι ἀξίος ὁ σατυρι-
κὸς ποιητὴς Πέρσιος καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ Ἰουβε-
νάκις, ὁ ἄΓακίτος τῆς σατύρας, τοῦ ὁποίου ἡ
μάστιξ ὑπῆρξε κατὰ τοὺς ἀθλίους ἐκείνους χρό-
νους ἡ ἱκανοποίησις ὅχι μόνον τῆς πανταχόθεν
προσβαλλομένης πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀρε-
τῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ παρηγμακότους ποιητικοῦ
αἰσθηματος. Μετὰ τῶν δύο τούτων ὀνομάτων
θὰ κλείσωμεν τὸν κατάλογον τῶν Ῥωμαίων
ποιητῶν. Ἡ γραμματεία παρακολουθεῖσα καὶ
αὐτὴ τὸ κατάρτεον τοῦ παλαιοῦ κόσμου οἰκο-
δόμημα περιέρχεται εἰς πλήρη ὅπως ἐκεῖνο ἀπο-
σύνθεσιν. Τὸ κράτος τὸ Ῥωμαϊκὸν πρὶν ἢ καὶ κατὰ
τύπου καταπέση καὶ καταλυθῆ εὐρίσκειται ἤδη
κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους εἰς χάωδῃ ὑπὸ
πᾶσαν ἐποψιν κατὰστασιν καὶ ἐπάνω τοῦ χάους
φέρεται τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὸ

πνεῦμα τῶν βαρβάρων μὲν, ἀλλὰ νεαρῶν καὶ
ἀκραιῶν λαῶν, οἵτινες ἐπήρχοντο ἀθρόοι διὰ νὰ
καταβάλωσιν εἰς ἑδάφος τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχήν.
Ἐκ τοῦ τριπλοῦ τούτου κράματος ἐμελλε νὰ
προέλθῃ νέα δημιουργία, ἡ δημιουργία νέου
κόσμου ἰδεῶν καὶ καθιδρυμάτων...

Κύριοι,

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς πορείας, ἣν διήνυσεν ἡ
Ῥωμαϊκὴ ποίησις εἶναι ἀμυδρά καὶ ἀτελής, τὸ
ἠξεύρω, καὶ διὰ τοῦτο δανειζόμενος παρὰ τοῦ
Ὀβιδίου τὴν φράσιν *veniam pro laude peto*. Ἡ ἐν
λεπτομερεῖα ἀνάπτυξις καὶ ἐκτύλιξις τῶν
ἐδῶ ἀπλῶς ὑποτυπωθέντων θὰ γίνῃ κατὰ τὴν
διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς ιστορίας τῶν
λατινικῶν γραμμάτων. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη τὰ μα-
θήματα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν κύκλον τῆς λατι-
νικῆς φιλολογίας ἐδιδάσκοντο ἐν τῷ Ἐθνικῷ
Πανεπιστημίῳ ὑπὸ δύο γεραρῶν καθηγητῶν, ὧν
ἡ σοφὴ λαλία ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἀκούεται πλέον
ἀπὸ τῆς καθέδρας ταύτης. Καὶ τὸν μὲν Εὐθύ-
μιον Καστόργην ἀπὸ ἐνός περιπού καὶ ἡμίσεος
ἔτους πενήθει τὸ Πανεπιστήμιον, ὁ δὲ Στέφανος
Κουμανοῦδης, ἀφ' οὗ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐτί-
μησε τὴν καθέδραν ταύτην, ἠθέλησε μὲν νὰ ἀπο-
χωρήσῃ τῆς ἐνεργου καὶ ὑποχρεωτικῆς διδα-
σκαλίας, ἐξακολουθεῖ δὲ σὺν Θεῷ καὶ ἄλλως
νὰ τιμᾷ τὴν ἐλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν
Ἑλλάδα. Τῶν δύο τούτων καθηδρῶν τῆς λα-
τινικῆς φιλολογίας, ἡ μὲν ἑτέρα ἔχει ἤδη πλη-
ρωθῆ, ἐπὶ δὲ τὴν ἑτέραν ἐτάχθη τῶρα ἐγώ.
Τὴν εὐγνωμοσύνην μου ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκ-
φράσω ἐδῶ δημοσίᾳ καὶ πρὸς τοὺς σοφοὺς κα-
θηγητάς του νῦν συναδέλφους μου, οἵτινες ἠθέ-
λησαν διὰ τῆς ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ ψήφου

των νὰ γίνω αὐτῶν συλλειτουργὸς καὶ συμπά-
ρεδρος καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς πολιτείας,
οἵτινες ἠδρόκησαν πραγματοποιοῦντες τῆς Σχο-
λῆς τὴν εὐχὴν νὰ προκαλέσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς τὸ
Βασιλικὸν κύρος. Ἀφ' οὗ δεκαπέντε ἤδη τοῦ βίου
μου ἔτη, τὰ κάλλιστα ἴσως, κατέτριψα ἐν τῇ γυ-
μνασιακῇ διδασκαλίᾳ, ἐρχομαι τῶρα πρὸς ἡμᾶς,
ὁμιληταὶ προσφιλεῖς, ἐρχομαι δὲ ὡς διδάσκαλος
ἅμα καὶ φίλος, ἐρχομαι φέρων πρὸς ὑμᾶς καὶ
τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν μου. Μετὰ θάρ-
ρους ἀνέρχομαι τὸ πρῶτον ἐπὶ τὴν καθέδραν
ταύτην, ἀλλὰ τὸ θάρρος τοῦτο δὲν προέρχεται
βέβαια ἐκ τῆς μεγάλης εἰς ἑμαυτὸν πεποιθή-
σεως, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, τὸ ἀντῶ μᾶλλον ἐκ
τῆς ἐγνωσμένης φιλοτιμίας τῆς ἐλληνίδος νεό-
της, ἐκ τῆς ἀγάπης ὑμῶν πρὸς τὰ καλά,
ὑμῶν, οἵτινες θὰ ἐπιδοθῆτε εἰς ἀχάριστον μὲν
ἴσως, ἀλλ' εὐγενέστατον ἔργον. Γενόμενος ἡδη-
γὸς ὑμῶν καὶ παραστάτης, θὰ προσπαθῆσω νὰ
μυθῶ ὑμᾶς καὶ ἐγὼ τὴν σώτειραν ἐκείνην ἀυ-
τενέργειαν, ἣν ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Fustel de
Coulanges ὀρθότατα ἔγραψεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη
δὲν μεταγγίζεται ἀπὸ μιᾶς διανοίας εἰς ἄλλην,
ἀλλὰ πρέπει νὰ παραχθῇ καὶ νὰ σχηματισθῇ ἐν
μῇ ἐκάστη διανοίᾳ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐργα-
σίας. Συμμελετῶν καὶ σχεδὸν συνεργαζόμενος
μεθ' ὑμῶν εἰς ἐρμηνεῖαν τῶν μεγάλων τῆς Ῥώ-
μης ποιητῶν καὶ συγγραφέων, οἵτινες ἔχουσιν
ἀδρά τὰ νοήματα καὶ καλὴν τὴν μορφήν, θὰ
μετάγω ὑμᾶς εἰς τὴν χώραν τῆς ἐπιστήμης καὶ
τοῦ ἰδανικοῦ. Ἐκεῖνοι θὰ δίδωσι σθένος εἰς τὴν
ἀδύνατον φωνὴν μου, ἐκεῖνοι ἀντ' ἐμοῦ θὰ θερ-
μαιώσιν τὰ νεαρά σας στήθη εἰς διψάν καὶ
πόθον τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ.

ΚΡΑΒΑΡΑ

(Ὀδοιπορικαὶ σημειώσεις)

Συνέχεια τοῦ σελ. 291

Ὅτω ὁδοιποροῦντες ἐφθάσαμεν παρὰ τὴν εἰ-
σοδον τοῦ ῤήγγματος τῶν βουνῶν μεταξὺ τῶν
ὑποίων ῤέει ὁ Φίδαρης. Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ
Τσερνοβίτικου βουνοῦ δεξιὰ τῷ κατερχομένῳ
τὸν ποταμὸν ἠγείρετο τὸ *Μαρτάλι* τοῦ *Κόκ-
καλι*.

Τὸ Μαντάλι εἶναι τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς
ἐριουργίας ἐν Ἑλλάδι. Διαίρεται δὲ εἰς δύο μέ-
ρη· εἰς τὴν *νεροτριβήν* καὶ τὰ *μαντάνια*. Τὸ
νερὸν ἐρχόμενον δι' αὐλάκος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
κρημνίζεται εἰς παχείαν στιβάδα ἐντὸς τῆς *κά-
ραλης* ξυλίνου κάδου, ἐπιμήκους ἀνοικτοτέ-
ρου κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ ὀλονὲν στενομένου
πρὸς τὴν βᾶσιν. Ἀπ' αὐτῆς ὄμως τῆς στενῆς
βάσεως τὸ νερὸν πίπτει ὀρηκτικώτερον ἐντὸς
πλατέος κάδου, διατρήτου τὴν βᾶσιν ὡς κο-
φίνου ἐντὸς αὐτοῦ ῥίπτονται τὰ μάλλινα σκε-

πάσματα καὶ ἀφίνονται ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὄλας
ὄρας, δερόμενα ὑπὸ τοῦ νεροῦ καὶ περιστρεφό-
μενα ὡς ἐν στροβίλῳ. Καὶ αὕτη εἶνε ἡ κυρίως
νεροτριβή.

Τὰ δὲ *μαντάνια* ἔχουν καὶ αὐτὰ τὴν κάνα-
λὴν των, ἀλλὰ τὸ κατάρτεον ἀπ' αὐτῆς νερὸν
δὲν κρημνίζεται ἐντὸς κάδου, ἀλλ' ἐπὶ ὀδοντω-
τοῦ ξυλίνου τροχοῦ, ὃν περιστρέφει μετὰ δυνά-
μει. Οἱ ὀδόντες οὗτοι ἀπτονται ἀκροβιγῶς δύο
ἐπιμήκων ξύλων, ἐκρεμῶν ἐκ τῶν ἄνω κρα-
τομένων καὶ φερόντων πρὸς τὰ κάτω τοὺς κο-
πάτους. Ἐνῷ λοιπὸν περιστρέφεται ὁ τροχὸς οἱ
ὀδόντες κινουσι τὰ ξύλα καὶ οὕτω οἱ συνεχόμε-
νοι κόπανοι ἐρχονται κ' ἐφάπτονται ἀλλήλο-
διαδόχως ἐπὶ σανίδος, ἐφ' ἧς ἀπλοῦται τὸ ἀγα-
νὸν ὕφασμα. Ἀμφότερα οὕτω ἡ τε νεροτριβή
καὶ τὰ μαντάνια κατορθοῦν ὥστε ν' ἀναπνῆ

ἀρκετόν νερόν τό ἔριον, νά συμπιέζεται καί στερεοποιεῖται καθιστάμενον ἀδιαπέραστον.

Τά ὑφάσματα ταῦτα, τῶν ὁποίων μεγίστη κατανάλωσις γίνεται ἀνά τās πανηγύρεις τῆς Ἑλλάδος καί δι' αὐτῶν ἐνδύεται καί σκεπάζεται ὅλος ὁ ποιμενικός καί γεωργικός κόσμος, ὑφαίνονται κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐν Ἀμπλιανῆ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τὸν μὲν χειμῶνα κατέρχονται μετὰ τῶν πολυπληθῶν ποιμνίων των εἰς τὰ πεδινὰ μέρη, τὸ δὲ θέρος ἀνερχόμενοι ἐκεῖ ἐπιδίδονται ὅλοι, ἄνδρες καί γυναῖκες, εἰς τὸ νῆθειν καί ὑφαίνειν.

Ἀφοῦ παρατηρήσαμεν καλῶς τὴν ἐργασίαν καί ἀντηλλάξαμεν ψωραλέον καπνὸν μετὰ τινων ἐκεῖ Ἀμπλιανιτῶν, ἱππεύσαμεν καί εἰσήλθομεν εἰς τὰ Στενά. Τὸ ὄνομα ἐλήφθη ἐκ τοῦ πράγματος· διότι τὸ ὄντι ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ εἶνε στενὴ ἐκεῖ, μέχρι δέκα τ' ὀλιγώτερον μέτρων καί πυροῦνται ἔνθεν καί ἔνθεν αὐτῆς ὀδοντωταί πλευραὶ βουνῶν μ' ἐσοχὰς κ' ἐξοχὰς, μὲ βύγχη καί σπήλαια, μὲ δικλιεῖδας καί ἄντρα ὡς ἐν τῇ Κλεισούρᾳ τῆς Αἰτωλίας. Καί τοῦτο πείθει ὅτι ὁ ποταμὸς διέρρηξε τὰ βουνὰ ἐκεῖνα ζητῶν διόδον· διότι ἂν ἠδύνατό τις νὰ ἐνώσῃ τ' ἀποκεχωρισμένα μέρη θὰ ἴδῃ ὅτι θὰ συσφιγθῶσι μετὰ τῶν ὡς πόρπη. Τὸν χειμῶνα καί τὸ ἔαρ, κατὰ τὴν τῆξιν τῶν χιόνων ὁ ποταμὸς κυλιέται βογγῶν καί ἐπαφρίζων μετὰ τῶν δυο βουνῶν· ἀλλὰ τότε ἔμενε περιωρισμένος εἰς στενὴν αὐλάκκα, διατρέχων ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς χαλικώδους κοίτης, κτυπῶν ἐπὶ τοῦ ἐνὸς γρανίτου καί ὑποχωρῶν εὐθύς πρὸς τὸν ἕτερον, εἰς πολυαριθμους ἐλικας, δικαιολογῶν πληρέστατα τὸ νεώτερον ὄνομα του. Καί ἡμεῖς ἀπεκάνναμεν περιμαζεύοντες κατὰ λεπτόν τοὺς πόδας ἐπὶ τοῦ σάγματος καί τὰ ζῶα ἐρράντιζον ἀδιακόπως τὴν γῆν, νερόν ἀποσταζόντα ἀπὸ τῆς κοιτίας καί τῶν ποδῶν καί τῶν βωθῶνων.

Μ' ὅλα ταῦτα ἐδῶ ἡ ποταμοπορία δὲν ἦτο δυσάρεστος. Ὁ ἥλιος δὲν ἔφθανε μέχρις ἡμῶν καί κόνις δὲν μᾶς περιέβαλεν· ἐβαδίζομεν ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν τῶν βουνῶν, αἰτνες ἀκολουθοῦντες τοῦ ποταμοῦ τοὺς ἐλιγμούς, ἐφαίνοντο ὅτι μᾶς ἀπέκλειον διὰ τερπνῶν καταπετασμάτων τὴν διόδον καί ὅτι αἰφνης ὑπεχώρων εἰς τὴν προσέγγισίν μας. Οἱ ὀφθαλμοὶ μας ἠδύνατο νὰ τρυφῶσιν ἐπὶ τῶν ποικίλων καί ἀρμονικῶν ἀποχρώσεων τοῦ γρανίτου, τῶν παραδόξων καί ὅλων πρωτοτύπων καμπύλων τῶν στρωμάτων, τῆς ἐλαιοχρόου ἐπιφανείας τοῦ νεροῦ, καί ἐπὶ τῶν ἀνοιγμάτων τῶν βουνῶν, καταλαμπομένων ὑπὸ τοῦ φωτός καί τῶν χλοερῶν ποῦ καί ποῦ αὐλώνων, πλήρων ὑψικόνων πλατάνων, κάτω τῶν ὁποίων ἠκούοντο κωδωνισμοὶ τράγων.

Εἰς ἓνα τῶν αὐλώνων τούτων, μετὰ ἡμῶν ἀπὸ τὸ Μανταλι τοῦ Κόκκαλη πορείαν — διπλασίαν ἐννοεῖται τῆς τακτικῆς — ἐκαθήσαμεν καί ἀνεπαύθημεν ἐπ' ὀλίγον. Ὁ εἰς τῶν ξεναγῶν μας, ὅστις ζητήσας τὴν ἄδειαν μᾶς παρήτησεν ἀπὸ Δομποτινὰ δι' ἐργασίαν του, ἦτο κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐκεῖ, φέρων καί μικρὸν ἀσκίον πλῆρες νεροῦ γάλακτος τὸ, ὅποιον ἐρροφήσαμεν μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως. Ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὀρθῆς ὄχθης, εἰς ὕψος πλέον τῶν 50 μέτρων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, προβάλλει ἐξώστης τοῦ γρανίτου, τὸ *Kalò pláti* ἔχων ἄνω αὐτοῦ ἰσομήκους ὕψους παραπέτασμα, κόκκινον καί ἀγριωπὸν τὸ *Ξεροβοῦνι*. Μία μόνη εἴσοδος καί αὐτὴ πετρώδης καί δύσβατος φέρει εἰς τὸ Καλὸ πλάτι ἐκ δυσμῶν καλουμένην *Ἀποκλειστρα*. Ἐντὸς αὐτοῦ κατὰ τοὺς δεινοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως διέμειναν πολλαὶ οἰκογενεαὶ ἐκ Φθιώτιδος, ἐγεῖρασαι καί οἰκίσκους ὧν τὰ ἐρείπια διατηροῦνται ἀκόμη μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν οἰκησασῶν οἰκογενειῶν καί μίαν ἐκκλησίαν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον, τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, σωζομένην ἐτι ἀκεραίαν καί ἐντὸς τῆς ὁποίας πανηγυρίζουν τὰ περίξ χωρὶκ τὴν 8 Μαΐου. Ἐμπρὸς μας ἐγεῖρεται ἡ *Γέφυρα τῶν Στενῶν* λιθοκτιστος, δι' ἐνὸς τόξου συνδέουσα τοὺς προσεγγίζοντας μέχρις ἐνὸς μέτρου ἀπ' ἀλλήλων γρανίτας. Ἡ γέφυρα αὕτη φέρει εἰς ἐπικοινωνίαν τοὺς κατοίκους τῆς Βοϊτῆας, τῶν Κουτολιστιῶν καί ἄλλων χωρίων πρὸς τὴν Κλεπᾶν 2 καί $\frac{1}{2}$ ὥρας ἀπέχουσα ἐκεῖθεν καί πρὸς τὴν Ἀράχωδαν διπλασίας.

Πέραν τῆς Γεφύρας τῶν Στενῶν ὁ ποταμὸς ἀνάγεται εἰς εὐρείαν κοίτην. Πάλιν ἡ ποταμοπορία καθίσταται καταθλιπτικὴ καί ὁ ἥλιος μᾶς καταφλέγει. Ἀλλὰ τὰ βουνὰ δὲν ἴστανται ὀρθὰ καί ἀντιμέτωπα παρὰ τὴν κοίτην παρὰ εὐρύνονται, ἀνακλίνοντα ἔνθεν καί ἔνθεν εἰς κλιμακωτοὺς λόφους μέχρι τοῦ ὕψους των· τοῦ ὕψους ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν ὁποίων πρὸς δεξιὰ φαίνονται ὡς ἀκροπόλεις αἱ οἰκίαι τῆς Κλεπᾶς κ' ἐπὶ τοῦ ἑτέρου πρὸς ἀριστερὰ αἱ τῆς Συνίστας. Καί αἱ δύο αὗται κῶμαι ἀνήκουν εἰς τὸν δῆμον Κλεπαίδος. Ἡ πρώτη μάλιστα τούτων διαμφισβητεῖ πρὸς τὴν Ἀράχωδαν τὴν ἐδραν τοῦ δήμου καί τὴν κατέχει μάλιστα καθ' ὅλον τὸ χειμερινὸν ἐξάμηνον. Δικιρεῖται εἰς τρεῖς συνοικίας ἐπὶ δύο ἀντιθέτων λόφων κειμένης, ἔχει ἐκκλησίαν καί πανηγυρίζει τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Κατοικεῖται ἀπὸ 800 περίπου ψυχὰς, ὧν ὅμως οἱ ἡμίσεις ζενιτεύονται κατ' ἔτος, μετερχόμενοι τὸν βοτανοσυλλέκτην, τὸν φαρμακοπώλην καί τὸν διακονιάρην. Χαρακτηριστικώτατον εἶναι τὸ ἐξῆς ὅπερ συνέβη εἰς ἡμᾶς: Ἐζητοῦμεν παρὰ τινος ἐξ αὐτῶν νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ μετὰ τοῦ ζώου του. Διεφωνήσαμεν κατ' ἀρχὰς πρὸς τὰς παρ-

λόγους ἀπαιτήσεις του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀναγκασθέντες συνεφωνήσαμεν. Τότε ὅμως ὁ καλὸς σου σκεφθεὶς ἐπ' ὀλίγον μᾶς ἔστρεψε τὰ νῶτα λέγων:

— Σάν εἶν' ἔτσι, γυρίζω μετὰ τὰ γιατροσόφια μου καί βγάνω περισσότερα!

Ἡ δὲ Συνίστα ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο συνοικίας χωριζομένης ὑπὸ χειμάρρου· ὑπῆρξέ ποτε ὀνομαστὴ ὡς πατρὶς Μιχαλοπούλου τινός, πολιτευομένου συγκεντροῦντος ἐν ταῦτῳ ὅλας τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαρχίας, ὄντος δηλαδὴ δικολάβου καί βουλευτοῦ καί δημάρχου συνάμα κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καί λέγεται κοινῶς τοῦ *Μιχαλάκη τὸ χωριό*. Ἐχει καί αὕτη περὶ τὰς 300 ψυχὰς, αἵτινες δὲν δυσκολεύονται καθόλου νὰ μιμῶνται τοὺς γείτονάς των.

Ἡ γέφυρα τῆς Ἀραχώθης ἀπὸ τῆς γεφύρας τῶν Στενῶν δὲν ἀπέχει πλέον τῶν 20 λεπτῶν τῆς ὥρας ἀλλ' ἡμεῖς ἀργήσαμεν πολὺ. Καί ὅμως ἐνῶ τόσα εἶνε περίξ χωρία, ἀπὸ τῆς πρωίας ὅτε κατήλθομεν εἰς τὸν ποταμὸν μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης οὐδὲν ἀπηντήσαμεν ἀνθρώπινον ὄν. Μόνον ἐν δύο παιδιάρια φυλάσσοντα τοὺς τράγους των, ἀδύνατα κ' ἐκεῖνα νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς σκύλους των ἀπὸ τῶν διαβαστῶν καί μετ' ὀλίγον μικρὰν παιδίσκην, ῥοδοψημένην, ἀνυπόδητον καί ἡμίγυμνον, σύρυσαν ἀπὸ σχοινοῦ καψκλὸν μύσχον καί παρέκει καταρομαλλὴν νεανίαν ὀδεύοντα ἐπὶ ἰσχνοῦ ὄνου. Καί ὅμως δὲν εἶνε δύσκολον ὁ νεανίας καί ἡ παιδίσκη νὰ συναντηθῶσι, μετὰ μικρὸν ἴν' ἀποφύγῃ τὸν φλογερὸν ἥλιον, ὑπὸ τὴν σκιάν καμμιάς πλατάνου παρὰ διαυγῆς νεῦμα καί τὸ γλυκὺ νανούρισμα τοῦ νεροῦ, τὸ νυσταλέον θάλπος τῆς ἡμέρας, τὸ φλύαρον ἄσμα τοῦ τέττιγος καί ἡ θερμὴ νεότης των νὰ τοὺς κινήσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τῆς Ὀαριστύος τοῦ Θεοκρίτου.

— Μίμνε τάλαν· τάχα εἰς τοὶ ἐπέρχεται· ἦρον ἀκούω!

— Ἀλλήλαις λαλέουσι· τίον γάμον αἱ κυπάρισσοι.

Ἀπεφασίσθη παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἀραχώθης νὰ διέλθωμεν τὴν μεσημβρίαν καί νὰ φάγωμεν. Ρεῦμα ἠνοιγέτο πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην πλατανοσκεπὲς παρὰ τὸ ὅποιον ἔμενον οἰκογένεια πολυμελὲς αἰγοβοσκῶ μετὰ τῶν αἰγῶν τῆς ὑψηλᾶ ἔτρεχεν ὀλιγίστον ἀλλὰ ψυχρὸν καί εὐγευστον νερόν. Ἡτοιμάσθημεν μετ' ὀρέξεως πολλῆς νὰ φάγωμεν, ὅτε ὁ ἐπιμελητὴς μας, ὁ κῦρ Γιάννης μᾶς ἀνηγγεῖλεν ὅτι αἱ τροφαὶ μας ἐξηντλήθησαν. Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ μακρομύσταξ σύντροφός μας ἐπρόβλεψε νὰ προμηθευθῇ ἀπ' ὅλα ἐκ Νευπάκτου· ἀλλ' ὅπου καί ἂν ἐσταθμεύ-

σαμεν μέχρις ἐκεῖ ἀπ' αὐτῶν ἐτρώγαμεν. Διότι εἰς Κράδαρα ἡ φιλοξενία θεωρεῖται ἐκ τῶν ἀγνώστων προσόντων τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ σύμπτωσιν παντοῦ ὅπου ἀπεφασίζομεν νὰ καταλύσωμεν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καί οἱ γνώριμοὶ μας συνέβαινε πάντοτε νὰ μὴ ἀντιλαμβάνωνται καλῶς τῶν ἀπεσταλμένων μας ἢ νὰ τοὺς παρεξηγῶσιν. — Ποῦ νὰ ὑποθέσῃ, κανεῖς, ἀδελφέ, ὅτι ἐνῶ εὐρίσκεσαι ἐντὸς δάσους καστανεῶν δὲν θὰ μείνης ἐκεῖ νὰ ξεπαργιάσῃς παρὰ θὰ κατέλθῃς εἰς τὸ χωρίον τὸ ὅποιον ἀπέχει μόλις πέντε λεπτά! Κ' ἔπειτα ποῦ νὰ εὕρῃ κανεῖς τοιαύτην ὄραν τίποτε! — Μὰ ἔχομε κάτι κ' ἐμεῖς. — Ἄ, ἔχετε; τότε καλῶς ὄρισάτε. Καί κἀθηται ὁ ὁμοτραπέζος.

Οὕτω αἱ τροφαὶ μας ἐξηντλήθησαν· καί ὁ κῦρ Γιάννης ὅπου καί ἂν ἐζήτησε ν' ἀγοράσῃ ἀδύνατον ἐστάθη νὰ εὕρῃ τι. Καί ποῦ τῷ ὄντι νὰ εὕρῃ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ὅστις ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χρόνου τὰς ὀπώρας ὡς ἀποκλειστικὴν τροφήν καί τρέφεται μετὰ νερόν καί ἀέρα!

Ἡθελήσαμεν καί ἡμεῖς νὰ παρηγορηθῶμεν μετὰ τὴν ἰδέαν αὐτὴν, ἀλλὰ ταχέως ἀρχίσαμεν τὰς μεμψιμοιρίας, μέχρις οὐ ἐμπλησθέντες νεροῦ καί ἀπλωθέντες καταγῆς ἀπεκοιμήθημεν. Ὡραῖος ὕπνος· ὁ σύντροφός μου ἔλεγεν ὅτι θὰ τὸν συστήσῃ εἰς φίλον του πάσχοντα ἀπὸ ἀγρυπνίαν!

Ἡ γέφυρα τῆς Ἀραχώθης γίνεται ὅπως κοινωθήσῃ τὰ δυτικὰ χωρία τῶν Κραδάρων πρὸς τὴν Ἀράχωδαν καί τὴν ἐκεῖθεν ἀρχομένην Εὐρυτανίαν. Εἶνε ἀρκετοῦ μήκους καί θὰ γίνῃ σιδηρὰ. Ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ, ὅπως καί εἰς τὴν γέφυραν τῶν Στενῶν, καί βατὴ ὁδός· διότι πρὶν ἡ συγκοινωνία ἐτελείτο δι' ἄλλων πόρων, ὅπου δὲ τώρα ἐκτίσθησαν αἱ γέφυραι δὲν εἶναι παρὰ ἀπότομοι καί ἀπρόσιτοι βράχοι.

Διὰ νὰ φθάσωμεν ἀπὸ τῆς γεφύρας εἰς τὴν Ἀράχωδαν ἐχρεαζόμεθα 2 ὥρας, τὰς ὁποίας ἐννοεῖτε ἡμεῖς θὰ ἐμνημόνομεν εἰς 4. Ἐπέβημεν τῶν ζώων καί ἠκολουθήσαμεν τὸν ποταμὸν. Εἰς πολλὰ μέρη συνηντῶμεν χωρικούς μετὰ πειναλέους ὀφθαλμούς, προσβλέποντας τὸ νερόν μετὰ τὴν χαντζάραν εἰς χεῖρας ὡς ἐλλοχῶντες κατ' ἐχθροῦ. Καί δὲν ἔκαμνον τίποτε ἄλλο παρὰ ἐψάρευον. Ἐκλείον δηλαδὴ διὰ πετρῶν μέρος τί τοῦ βέουματος, ἔστρεφον τὸ ἄλλο παρέκει καί φυλάσσοντες εἰς τὴν δασίαν ἐκτύπων διὰ τῆς χαντζάρας κανένα ἰχθύν, χάσαντα τᾶκρον του, τὸν ταλαίπωρον!...

« Ἄλλ' ἡ τοιαύτη κίνησις ὑφίσταται ἤδη περὶ τὴν γραμμὴν τῶν δύο Πόλων, συνδυαζομένη δὲ μετὰ τῆς προσθέτου περιστροφῆς, ἥτις θὰ προέλθῃ ἐκ τῆς παλινδρομίας τοῦ τηλεβόλου, παράγει νέον ἄξονα, τοῦ ὁποῦ οὗ Ὁ Πόλος

« Ἄλλὰ, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦτε ὄγκου τῆς Γῆς ὡς καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς κεκτημένης ταχύτητος αὐτῆς, δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τηλεβόλον τηλεκινούμενον, ὥστε ἡ δυνάμις τῆς παλινδρομίας αὐτοῦ νὰ εἶνε ἰκανὴ ὅπως παραγάγῃ

Ἡ ἐν Βαλτιμόρη ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ.

ὑφίσταται τοῦ παλαιοῦ κατ' ἀπόστασιν X. Προσέτι ἂν ἡ βολὴ βιβθῇ καθ' ἡν στιγμὴν τὸ σημεῖον τῆς ἐαρινῆς διατομῆς τῆς Ἐκλειπτικῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ εὐρίσκειται εἰς τὸ Ναδίρ τοῦ σημείου τῆς βολῆς, ἡ δὲ παλινδρομία εἶνε τοσοῦτον ἰσχυρὰ ὥστε νὰ μετατοπίσῃ τὸν Πόλον κατὰ 23° 28', ὁ νέος γῆνιός ἄξων καθίσταται κάθετος ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχίας τῆς Γῆς, ὅπως συμβαίνει εἰς τὸν πλανήτην Δία.

« Τὰς συνεπειὰς τῆς τοιαύτης τοῦ ἄξονος μεταβολῆς ὑπέδειξεν ἤδη ὁ πρόεδρος Βαρβικῶν κατὰ τὴν συνέλευσιν τῆς 22 Δεκεμβρίου.

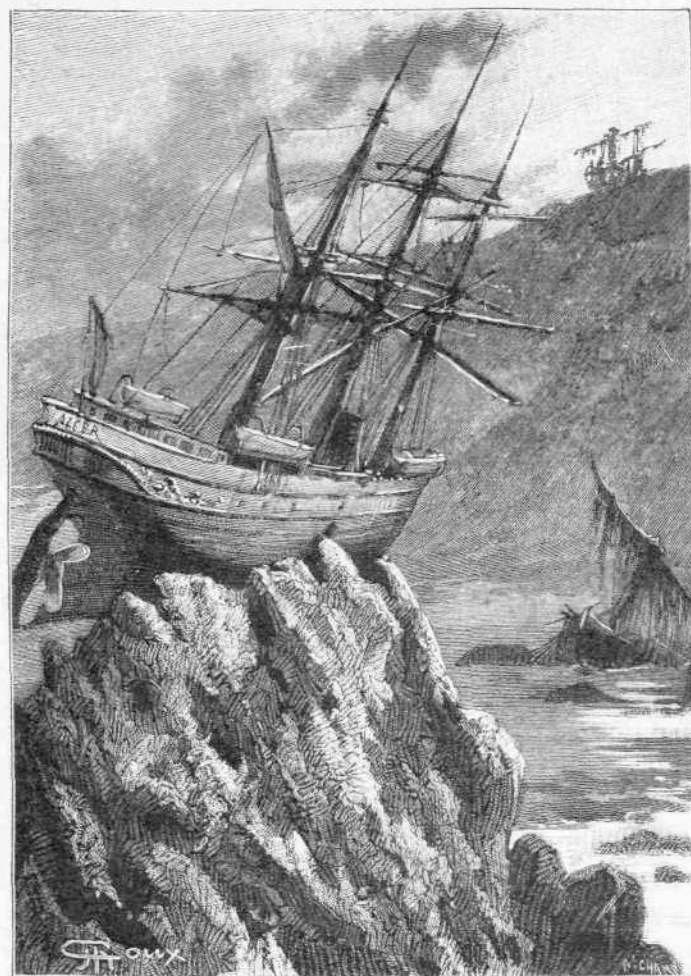
μεταβολὴν τινὰ τῆς θέσεως τοῦ σημερινοῦ Πόλου καὶ μάλιστα κατὰ 23°, 28'.

« Ναι, ἂν τὸ τηλεβόλον ἢ τὰ τηλεβόλα ἔχωσι τὰς ὑπὸ τῶν νόμων τῆς μηχανικῆς ἀπαιτούμενας διαστάσεις ἢ, ἐν ἐλλείψει τῶν διαστάσεων τούτων, ἂν οἱ ἐφευρέται κατέχωσιν ἐκρηκτικὴν ὕλην τεραστίας δυνάμεως, ὅπως μεταδώσῃ εἰς τὸ βλήμα τὴν διὰ τοιαύτην μετατόπισιν ἀναγκαίουσαν ταχύτητα.

« Λαμβάνοντες δ' ὡς τύπον τὸ τηλεβόλον τῶν 27 ὑφεκατομέτρων τοῦ Γαλλικοῦ ναυτικοῦ (τοῦ προτύπου τοῦ 1875), τὸ ἐξακοντίζον βλήμα

ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιογράμμων μετὰ ταχύτητος πεντακοσίων μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον ἂν δώσωμεν εἰς αὐτὸ διαστάσεις ἑκατοντάκις μεγαλητέρας, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἑκατομμυριακίς κατ' ὄγκον, τοιοῦτο τηλεβόλον θὰ ἐξηκόντιζε βλήμα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τόνων. Ἄν δ' ἐκτὸς τούτου, καὶ ἡ πυρίτις εἶχεν ἀρκούσαν δυνάμιν ὅπως μεταδώσῃ εἰς τὸ βλήμα ταχύτητα πέντε χιλιάδας ἐξακοσίας φηράς ἰσχυ

ροῦ δυνάμεως, πρὸς τὴν ὁποῖαν οὐδὲ κἄν νὰ παραβληθῇ δύναται ἢ πρὸς γόμωσιν τῆς Κολομβιάδος (1) χρησιμεύσασα πυρίτις. Ἡ ἐκρηκτικὴ αὕτη ὕλη ἦτο ἐπινόημα τοῦ λοχαγοῦ Νικολ. Περὶ τῶν συστατικῶν οὐσιῶν αὐτῆς ἀτελεῖς ἐνδείξεις εὐρίσκονται εἰς τὸ σημειωματῆριον τοῦ I. T. Μάστωνος, ὅστις περιορίζεται μόνον ν' ἀναφέρῃ αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «μελιμελονίτις».

Διάφοροι τόποι δύνανται ν' ἀνυψωθῶσιν ἢ βυθισθῶσιν (σελ. 315).

ροτέραν τῆς σήμερον ἐν χρήσει πυρίτιδος, τὸ ζητούμενον ἀποτέλεσμα ἤθελεν ἐπιτευχθῆ. Πράγματι μετὰ ταχύτητος δύο χιλιάδων ὀκτακοσίων χιλιομέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, τὸ βλήμα δὲν θὰ ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ συναντήσῃ ἐκ νέου τὴν Γῆν καὶ διὰ τῆς συγκρούσεώς του νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

«Καίτοι ὅμως τοῦτο φαίνεται παραδοξότατον, διὰ τὴν ἀτυχίαν τῆς ἀσφαλείας τοῦ κόσμου ὁ I. T. Μάστων καὶ οἱ συναδέλφοί του ἔχουσιν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ἐκρηκτικῶν ὕλων ἀνυπο-

« Τὸ μόνον ὅπερ ἐγένετο γνωστὸν περὶ αὐτῆς εἶνε ὅτι κατεσκευάσθη διὰ τῆς ἀντιδράσεως ὀργανικῶν οὐσιῶν καὶ νιτρικοῦ ὀξέος. Διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως μονοατομικῶν τινῶν στοιχείων — AZ \leq δ' ἴσου ἀριθμοῦ ἀτόμων ὑδρογόνου ἐπιτυγχάνεται πυρίτις, ἥτις ὅπως καὶ ἡ βαμβάκοπυρίτις ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συνθέσεως

(1) Κ ο λ ο μ β ι ἄ ς ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως, ἐν τῷ μυθιστορηματί του Ἄ π ὀ τ ῆ ς Γ ῆ ς εἰ ς τ ῆ ν Σ ε λ ῆ ν η ν, τὸ τηλεβόλον δι' οὗ ἐρρίφθη πρὸς τὸν δορυφόρον τῆς Γῆς ὁ φανταστικὸς μύδρος, φέρων ἐν τῷ ἑσωτερικῷ του, ὡς ἐπιβάτας, τὸν Βαρβικῶν, τὸν Νικολ καὶ τὸν Μιχαὴλ Ἀρδῶν. Σ. τ. Μ.

και ούχι εκ τῆς ἀπλῆς ἀναμίξεως ἐμπροστικῶν και ἀναφλεκτικῶν βάσεων.

« Ἐν γένει, οἰαδὴποτε και ἂν εἶνε ἡ ἐκρηκτικὴ αὐτὴ ὕλη, διὰ τῆς δυνάμεως ἣν κέκτηται, δυνάμεως ὑπεραρκούσης ὅπως βίψη βλήμα ἐκτὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τόννων ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς γῆνης ἔλξεως, εἶνε προφανές ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀναφλέξεως παλινδρομία τοῦ τηλεβόλου θά παραγάγῃ τὰ ἐπόμενα ἀποτελέσματα: μεταβολὴν τοῦ ἄξονος, μετατόπισιν τοῦ Πόλου κατὰ 230 28' και θά καταστήσῃ πλὴν τούτων κάθετον τὸν νέον ἄξονα ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐκλειπτικῆς. Ἐκ τούτων δὲ θά προέλθωσι πᾶσαι αἱ καταστροφαί, ἃς εὐλόγως φοβούνται οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς.

« Ἐν τούτοις ὑπολείπεται ἀκόμη μία ἐλπίς, ὅπως ἡ ἀνθρωπότης διαφύγῃ τὰ φοβερά ἐπακόλουθα ἐπιχειρήσεως, ἣτις μέλλει νὰ προκαλέσῃ τοσαύτας μεταβολὰς εἰς τὰς γεωγραφικὰς και κλιματολογικὰς συνθήκας τῆς γῆνης σφαίρας.

« Εἶνε τάχα δυνατόν νὰ κατασκευασθῇ τηλεβόλον διαστάσεων τηλεκιούτων, ὥστε κατ' ὄγκον νὰ εἶνε ἐν ἑκατομύριον φορές μεγαλύτερον τοῦ τηλεβόλου τῶν 27 ὑπεκατομέτρων; Οἰανδὴποτε πρόοδον και ἂν παραδεχθῇ τις εἰς τὴν μεταλλουργικὴν βιομηχανίαν κατασκευάζουσαν γεφύρας ὡς τὴν τοῦ Ταίη, τοῦ Φόρθ και τοῦ Γαραβί (2) και πύργους ὡς τὸν τοῦ Ἀϊρελ, εἶνε πιθανόν ὅτι μηχανικοὶ θά δυνηθῶσι νὰ κατεργασθῶσι τοιοῦτο γιγάντειον τηλεβόλον, χωρὶς νὰ προσυπολογίσωμεν και τὸ βλήμα τῶν ἐκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τόννων ὅπερ πρόκειται νὰ ἐκσφενδονηθῇ εἰς τὸ ἄπειρον;

« Σφόδρα ἀμφιβάλλομεν, ταῦτα δὲ ἀκριβῶς πειθούσιν ὅτι ἐνδεχομένη και πιθανὴ διὰ πολλοὺς λόγους εἶνε ἡ ἀποτυχία τοῦ ἐγχειρήματος τῆς ἐταιρίας Βαρβικῶν και Σα. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἀμφιβολία αὕτη μόνη δὲν ἀποκλείει ὕλοσχερῶς πάντα ὄφρον περι ἐνδεχομένης τινὸς καταστροφῆς ἀφ' οὗ μάλιστα ἡ νέα Ἐταιρία φαίνεται ὅτι ἐπέληφθη ἤδη τοῦ ἔργου.

« Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκρύψωμεν ὅτι οἱ εἰρημένοι Βαρβικῶν και Νικολ ἀπῆλθον τῆς Βαλτιμῶρης και τῆς Ἀμερικῆς πρὸ δύο μηνῶν. Πού δὲ μετέβησαν; ... Βεβαίως εἰς τὸ ἄγνωστον ἐκεῖνο μέρος τῆς σφαίρας ἐνθα τὰ πάντα θά παρασκευασθῶσι διὰ τὴν τελικὴν ἀπόπειραν.

« Ἀλλὰ ποῖος εἶνε ὁ τόπος οὗτος; οὐδεὶς γινώσκει, και ἐπομένως εἶνε ἀδύνατον νὰ καταδιωχθῶσιν οἱ θρασεῖς οὗτοι «ἐγκληματίαι» (ἐπὶ

λέξει) οἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐκμεταλλεύσεως νέων λιθανθρακῶνων ἀξιοῦσι ν' ἀνατρέψωσι τὸν κόσμον.

« Προδήλως ὁ τόπος οὗτος κατεδεικνύετο εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τοῦ σημειωματαρίου τοῦ I. T. Μάστωνος, ἐνθα ὑπῆρχεν ἡ ἀνακεφαλαίωσις τῆς ἐργασίας του· περὶ τούτου δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία. Ἀλλ' ἡ σελὶς αὕτη σχισθεῖσα ἐξηφάνισθη ὑπὸ τοῦ συνενόχου τοῦ Ἰμπεῦ Βαρβικῶν, ὁ δὲ συνενόχος οὗτος ἐγκαθειργμένος ἤδη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βαλτιμῶρης ἀρνείται ἀπολύτως νὰ ἠμιλήσῃ.

« Ὅθεν τοιαύτη εἶναι ἡ κατάστασις. Ἐὰν ὁ πρόεδρος Βαρβικῶν ἐπιτύχῃ τὴν κατασκευὴν τοῦ τεραστίου τηλεβόλου και τοῦ ἀπαιτουμένου βλήματος, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐὰν ἡ ἐπιχειρήσις του διεξαχθῇ ὑπὸ τοὺς ἄνω μνημονευθέντας ὄρους, ὁ περιστροφικὸς ἄξων θά μεταβληθῇ πραγματι, ἡ δὲ Γῆ ἐντὸς ἐξ μηνῶν θά ὑποταχθῇ εἰς τὰς συνεπείας τῆς ἀσυγγνώστου ταύτης ἀποπειρας (ἐπὶ λέξει).

« Πράγματι δ' ὠρίσθη και ὁ χρόνος καθ' ὃν ἡ βολὴ δύναται νὰ ἔχῃ ὄλην και πλήρη τὴν δυνάμιν αὐτῆς, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς γῆνης σφαίρας ἀποτυπωθησόμενος κλονισμὸς νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ἀνώτατον ὄρον τῆς ἐντάσεως.

« Ὁ χρόνος δ' οὗτος εἶναι ἡ 22 Σεπτεμβρίου δώδεκα ὥρας μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ ἀγνώστου τόπου X.

« Γνωστῶν ἤδη οὐσῶν τῶν ἐπομένων περιστάσεων: α') ὅτι διὰ τὴν βολὴν ταύτην θά γείνη χρῆσις τηλεβόλου κατὰ ἐν ἑκατομύριον φορές μεγαλύτερου τοῦ συνήθους τῶν 27 ὑπεκατομέτρων· β') ὅτι τὸ τηλεβόλον τοῦτο θά γομωθῇ διὰ βλήματος βάρους ἐκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τόννων· γ') ὅτι τὸ βλήμα τοῦτο θά ἔχῃ ἀρχικὴν ταχύτητα δύο χιλιάδων ὀκτακοσίων χιλιομέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, και δ') ὅτι ἡ βολὴ θά ῥιφθῇ τὴν 22 Σεπτεμβρίου, δώδεκα ὥρας μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ τόπου X, δύναται και νὰ συναγάγῃ ἐκ τῶν δεδομένων τούτων τίς εἶναι ὁ ἀγνώστος οὗτος τόπος ἐνθα ἡ ἀπόπειρα μέλλει νὰ ἐκτελεσθῇ;

« Προφανῶς ὄχι!... ἀπαντῶσι τὰ μέλη τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς.

« Πράγματι ὁ ἐξ ὑπολογισμοῦ προσδιορισμὸς τοῦ ἀγνώστου τούτου τόπου X εἶναι ἀνέφικτος, διότι ἐν ταῖς σημειώσεσι τοῦ I. T. Μάστωνος, οὐδεμία ὑπάρχει ἐνδείξις περὶ τοῦ σημείου τῆς σφαίρας, δι' οὗ θά διέλθῃ ὁ νέος ἄξων, ἡ, ἐν ἄλλαις λέξεσι, περὶ τῶν σημείων εἰς ἃ θά τοποθετηθῶσιν οἱ Νέοι Πόλοι τῆς Γῆς. Εἰς ἀπόστασιν 23° 28' ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Πόλου, τοῦτο μόνον φανεροῦται. Ἀλλ' ἐπὶ τίνος μεσημβρινοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ.

« Ἀδύνατον ἐπομένως εἶναι και νὰ γνωσθῇ ἀπὸ τούδε τίνες χώραι μέλλουσι νὰ καταβυθισθῶσιν ἢ νὰ ἀνυψωθῶσιν, ἐνεκα τῆς ἀνισοσταθμῆσεως τῶν ὠκεανῶν, ὡς και τίνες ἡπειροὶ θά μεταβληθῶσιν εἰς θαλάσσας και τίνες θαλάσσοι εἰς ξηράς.

« Καὶ ὅμως ἡ διατάραξις αὕτη τῆς θέσεως τῶν θαλασσῶν ἐνεκα τῆς ἀνισοσταθμῆσεως θά εἶναι σπουδαιοτάτη, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ I. T. Μάστωνος, καθ' οὓς μετὰ τὸν κλονισμὸν ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης θά λάβῃ τὸ σχῆμα σώματος ἐλλειψοειδοῦς στρεφομένου περὶ τὸν νέον ἄξονα, ἡ δὲ ἰσορροπία τοῦ ὕγρου στρώματος θέλει ἀλλοιωθῇ ἐφ' ὄλων σχεδὸν τῶν σημείων τῆς σφαίρας.

« Οὕτως ἡ κοινὴ τομὴ τῆς ἀρχαίας ἐπιφανείας και τῆς νέας ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης — δύο περιστρεφόμενων ἐπιφανειῶν ἴσων, ὧν οἱ ἄξονες συναντῶνται—θ' ἀπαρτισθῇ ἐκ δύο ἡμικλῶν καμπύλων, τῶν ὁποίων τὰ δύο ἐπίπεδα θά διέλθωσι διὰ τινος καθέτου ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν δύο πολικῶν ἄξωνων και ἀμοιβαίως δι' ἑκατέρως τῶν διχοτομουσῶν τὴν ὑπὸ τῶν δύο ἄξῶνων σχηματιζομένην γωνίαν. (Ἀπόσπασμα ἐξαχθὲν ἐξ αὐτῶν τῶν σημειώσεων τοῦ I. T. Μάστωνος).

« Ἐντεῦθεν ἐπεταὶ ὅτι ὁ ἀνώτερος ὄρος τῆς ἀνισοσταθμῆσεως τῶν θαλασσῶν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἀνύψωσιν ἢ καταβύθισιν μέχρι 8415 μέτρων ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐπιφάνειαν και ὅτι εἰς τινὰ σημεῖα τῆς σφαίρας, διάφοροι τόποι δύναται κατ' ἴσον ποσόν ν' ἀνυψωθῶσιν ἢ βυθισθῶσιν ἐν σγέσει πρὸς τὴν νέαν ἐπιφάνειαν τῶν ὕδατων. Ἡ ποσότης δὲ αὕτη θά βραίνῃ βαθμηδὸν ἐλαττωμένη μέχρι τῶν σημείων, ἅτινα θά διαχωρίσῃ τὴν σφαίραν εἰς τέσσαρα ἴσα τμήματα, και ὅπου ἡ ἀνισοσταθμῆσις ἔσται ἴση πρὸς τὸ μηδέν.

« Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι και αὐτὸς ὁ Β. Πόλος, εὐρισκόμενος εἰς τὴν μικροτέραν ἀπὸ τῶν κέντρων τῆς Γῆς ἀπόστασιν, ὡς ἐκ τοῦ πεπλατυσμένου σχηματισμοῦ τῆς, θέλει καλυφθῇ ὑπὸ στρώμα ὕδατος ὕψους πλέον τῶν 3000 μέτρων. Ὅθεν ἡ ὑπὸ τῆς νέας ἐταιρίας κτηθεῖσα χώρα θά κατεκλύετο ὑπὸ τῶν ὕδατων και ἐπομένως θά ἦτο ἀνέφικτος ἡ ἐκμετάλευσις αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ Βαρβικῶν και οἱ περὶ αὐτὸν προεῖδον και τὴν περίπτωσιν ταύτην, διότι αἱ ἐκ τῶν τελευταίων ἀνακαλύψεων γεωγραφικαὶ παρατηρήσεις ἐπιτρέπουσι νὰ συμπεράνωμεν τὴν εἰς τὸν ἀρκτικὸν Πόλον ὑπαρξῆν ὄροπεδιου ἀνυψουμένου ἄνω τῶν 3000 μέτρων.

« Τίνα δὲ τὰ σημεῖα τῆς σφαίρας εἰς ἃ ἡ ἀνισοσταθμῆσις θά φθάσῃ τὸν ἀνώτερον ὄρον τῶν 8415 μέτρων ὡς και τίνες αἱ χώραι, αἵτινες θά ὑποστῶσι τὰς καταστρεπτικὰς αὐτῆς

συνεπείας, εἶναι ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ. Καὶ οἱ ἐξοχώτατοι τῶν μαθηματικῶν εἶναι ἀνίκανοι νὰ ὑπολογίσωσι ταῦτα, διότι εἰς τὴν προκειμένην ἐξίσωσιν ὑπάρχει ἀγνώστος δι' οὐδενὸς τύπου δυνάμενος ν' ἀνευρεθῇ, οὗτος δ' εἶναι ἡ ἀκριβὴς θέσις τοῦ σημείου X ὀπόθεν ἡ βολὴ θά ῥιφθῇ και ἐπομένως ὀπόθεν θά ἐπέλθῃ ὁ κλονισμὸς... Ἀλλὰ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐτήρησαν ἀπόρητον οἱ πρωτοστάται τῆς οἰκτρᾶς ταύτης ἐπιχειρήσεως.

« Ὅθεν πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς, εἰς οἶον δὴποτε γεωγραφικὸν πλάτος και ἂν ζῶσιν, ἐνδιαφέρονται ἐξ ἴσου και ἀμέσως εἰς τὴν ἐξίχνισιν τοῦ ἀπορήτου τούτου, καθὼ ἀμέσως ἀπειλούμενοι ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἐταιρίας Βαρβικῶν και Σας.

« Διὸ προσκαλοῦνται οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ὠκεανίας νὰ ἐπαγρυπνώσιν εἰς πᾶσαν βαλλιστικὴν ἐργασίαν, οἶον τῆζην τηλεβόλων, κατασκευὴν πυρτιδοῦ ἢ βλημάτων, ἣτις ἤθελε τυχόν ἐπιχειρηθῇ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν, νὰ ἐπιτηρῶσιν ἐπίσης τὴν παρ' αὐτοῖς ἐμφάνισιν παντὸς ἀλλοδαποῦ ὅστις ἤθελε φανῆ ὑποπτος και περὶ πάντων τούτων νὰ πληροφορῶσι πάραυτα τὰ μέλη τῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς Βαλτιμῶρην.

« Εἴθε νὰ λάβωμεν πληροφορίαν τινὰ δηγηοῦσαν εἰς γνώσιν τοῦ ἀπορήτου τόπου πρὸ τῆς 22 Σεπτεμβρίου ἐνεστῶτος ἔτους, ὅτε τρέχει τὸν κίνδυνον νὰ δικταραχθῇ ἡ ὑφισταμένη εἰς τὸ γῆινον σύστημα τάξις.»

IB'

« Ὅπου ὁ I. T. Μάστων τηρεῖ ἐπίμονον και ἠρωτικὴν σιγὴν.

Ἡ δημοσίευσίς τῆς ἀνακοινώσεως τῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς παρήγαγεν ἀπερίγραπτον αἰσθησιν, πρέπει δὲ νὰ ἠμολογήσωμεν ὅτι αὕτη δὲν περιεῖχε και πράγματα λίαν ἐνθαρρυντικά. Ἐκ τῶν ὑπολογισμῶν τοῦ I. T. Μάστωνος ἐβεβαιούτο ὅτι τὸ μηχανικὸν πρόβλημα εἶχε λυθῇ καθ' ὄλην αὐτοῦ τὴν ἐκτασιν και ἦτο φανερόν ὅτι ἡ ἀπόπειρα τοῦ προέδρου Βαρβικῶν και τοῦ λοχαγοῦ Νικολ ἐμελλε νὰ προζενήσῃ λυπηρὰς μεταβολὰς εἰς τὴν κίνησιν τῆς ἡμερησίας περιστροφῆς. Νέος ἄξων ἐμελλε ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν παλαιόν... και εἶναι γνωστὰ τὰ ἐπαπειλούμενα ἐπακολουθήματα τῆς ἀντικαταστάσεως ταύτης.

Τὸ ἐπῆρατον λοιπὸν ἔργον τῆς ἐταιρίας Βαρβικῶν και Σας κατεδικάσθη ἠριστικῶς και καταγγέλλθη ὅπως ἐπισύρη τὴν παγκόσμιον ἀποδοκιμασίαν. Πάντες ἐστράφησαν κατὰ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκμεταλλευτικῆς τοῦ Β. Πόλου ἐταιρίας, ἐν τε τῷ ἀρχαίῳ

(2) Ἡ ὑψηλοτάτη ἐν τῷ κόσμῳ σιδηρᾷ γέφυρα τοῦ εἶδους τούτου, ἐνοῦσα τὰ ἑκατέρωθεν τῆς κοιλάδος τοῦ Γαραβί ὄρη ἐν Λορέν τῆς Γαλλίας και ἔργον ἐπίσης τοῦ μηχανικοῦ Ἀϊρελ. Τὸ κεντρικὸν τῶνον αὐτῆς ἔχει ὕψος 124 μέτρων. Ἡ δὲ γέφυρα τοῦ Ταίη εἶνε ἐν Σκωτίᾳ, ὅπως και ἡ τοῦ Φόρθ, τὸ πέριαι συντελεσθὲν τεράστιον μηχανουργικὸν ἔργον. Σ. τ. Μ.

και τῷ νέῳ κόσμῳ, σπάνιοι δὲ ἦσαν οἱ ἀπομειναντες ὀπαδοὶ των και οὗτοι ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ θερμοκεφάλων.

Ἀληθῶς δέ, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προσωπικῆς των ἀσφαλείας, ὁ πρόεδρος Βαρδικάν και ὁ λοχαγὸς Νίκολ ἐπραξαν φρονίμως ἀπελθόντες τῆς Βαλτιμόρης και τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ παρουσία των ἤθελε βεβαίως ἐκθέσει αὐτοὺς εἰς δυστυχήματα. Διότι δὲν δύναται τις ἀτιμωρητὶ νὰ ἐκφοβῇ χίλια τετρακόσια ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ν' ἀνατρέπη τὰς ἐξεις αὐτῶν, διὰ τῶν μεταβολῶν ἀς προτίθεται νὰ ἐπιφέρει εἰς τὴν Γῆν και ν' ἀπειλῇ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν των, προκαλῶν παγκόσμιον καταστροφήν.

Και τώρα, πῶς οἱ δύο συνεταῖροι τοῦ Τηλεβολικοῦ Συλλόγου ἐξηφανίσθησαν χωρὶς οὐδὲν νὰ καταλίπωσιν ἕχνος; Τινὶ τρόπῳ τὸ διὰ τοιαύτην ἐπιχείρησιν ἀναγκαιοῦν ὑλικὸν και προσωπικὸν καταρθώθη ν' ἀποσταλῇ εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον, χωρὶς νὰ φανῇ; Ἐκατοντάδες ἀμαξοστοιχιῶν, ἂν ἡ μεταφορὰ ἐγένετο διὰ ξηρᾶς, ἢ ἑκατοντάδες πλοίων, ἂν ἐγένετο διὰ θαλάσσης, δὲν θὰ ἤρκειν νὰ μεταφέρωσι τὰ φορτία τοῦ μεταλλοῦ, τοῦ γαιάνθρακος και τῆς μελομελονίτιδος. Ἦτο ἀκατανόητον ἀληθῶς αὐτῶν κατορθώθη ἢ ἐπιβίβασις και ἡ μεταφορὰ αὐτῶν χωρὶς νὰ λαβῇ κἀνείς γνώσιν αὐτῶν. Καὶ ὅμως οὕτως ἐγένετο. Ἐβεβαίωθη ἄλλως μετ' ἀκριβῆ ἔρευναν, ὅτι οὔτε εἰς τὰ μεταλλουργεῖα, οὔτε εἰς τὰ ἐργαστᾶσια χημικῶν προϊόντων και τῶν δύο Κόσμων εἶχε δοθῇ παραγγελία τις. Τὸ πρᾶγμα ἦτο μὲν ἀνεξήγητον, ἀλλ' ὅμως ἴσως ἐμελλε νὰ ἐξηγηθῇ ποτέ!

Ἐν τούτοις και μὲν ὁ πρόεδρος Βαρδικάν και ὁ λοχαγὸς Νίκολ μυστηριωδῶς ἐξαφανίσθησαν, ἦσαν ἐξησφαλισμένοι ἀπὸ παντὸς ἀμέσου κινδύνου, ὁ συνάδελφος αὐτῶν ὅμως I. T. Μάστων, κυριολεκτικῶς καθαιρεγμένος, ἠδύνατο τὰ πάντα νὰ φοβῆται ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ ὄχλου. Καὶ ὅμως ὁ μέχρι θυμωσμοῦ ἰσχυρογνώμων οὗτος μαθηματικὸς οὔτε κἀν ἐσκέπτετο περὶ τούτου! Ὁ χαρακτὴρ του ἦτο σιδηροῦς, ὡς ἡ χεὶρ τοῦ δεξιοῦ του βραχίονος· εἰς οὐδεμίαν δὲ παρακλήσιν, ἀπειλῆν ἢ φόβον ἐνόει νὰ ὑποχωρήσῃ.

Κλεισμένος ἐντὸς τοῦ θαλαμίσκου τὸν ὑποῖον κατεῖχαν ἐν τῇ φυλακῇ τῆς Βαλτιμόρης, ὁ γραμματεὺς τοῦ Τηλεβολικοῦ Συλλόγου παρεδίδοτο ἐπὶ μᾶλλον και μᾶλλον εἰς τὴν νοερὰν ἐπισκόπησιν τῶν συναδέλφων του οὗς δὲν ἠδυνήθη ν' ἀκολουθήσῃ. Διὰ τῆς φαντασίας του ἔβλεπεν ἤδη τὸν πρόεδρον Βαρδικάν και τὸν λοχαγὸν Νίκολ προπαρασκευάζοντας τὴν τεραστίαν ἐπιχειρήσιν των εἰς τὸ ἀγνωστον ἐκεῖνο σημεῖον τῆς γηίνης σφαίρας, ὅπου οὐδεὶς ἐμελλε νὰ ταράξῃ αὐτοὺς· τοὺς ἔβλεπε κατεργαζομένους τὸ πελῶριον τηλεβόλον των, συνδυά-

ζοντας τὴν μελομελονίτιδα, χύνοντας τὸ βλῆμα, ὅπερ ὁ ἥλιος ἐντὸς ὀλίγου θὰ κατέτασσε μεταξὺ τῶν μικρῶν πλανητῶν του! Ὁ νέος οὗτος πλανήτης θὰ ἔφερε τὸ θελκτικὸν ὄνομα Σκορβίτα, εἰς δειγμα ἄβρότητας και ἐκτιμῆσεως πρὸς τὴν πλουσίαν κεφαλαιοῦχον τοῦ Νέου Ἀλσους. Καὶ ὁ I. T. Μάστων μετ' ἀνυπομονησίας ὑπελόγιζε τὰς μακρὰς ἡμέρας· αἵτινες τὸν ἐχώριζον ἀκόμη ἀπὸ τῆς ὠρισμένης διὰ τὴν βολῆν χρονολογίας.

Ὁ Ἀπρίλιος εὕρισκετο ἤδη εἰς τὰς ἀρχὰς του. Ἐντὸς δύο και ἡμίσεος μηνῶν, τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας, ἀφοῦ θὰ ἐφθάνεν εἰς τὸ ἥλιοστάσιον τοῦ τροπικοῦ τοῦ καρδίνου, θὰ ὑπεχώρει βαθμηδὸν πρὸς τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγόκερω, μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας θὰ διήρχετο τὴν γραμμὴν τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας. Καὶ τότε θὰ ἐπῆρχετο τὸ τέλος τῶν ὥρων τούτων, αἵτινες τόσοσιν τακτικῶς και τόσοσιν «κτηνωδῶς» ἐναλλάσσονται ἀπὸ ἑκατομμυρίων αἰῶνων κατὰ τὸ διάστημα ἑκάστου γηγένου ἐνιαυτοῦ. Διὰ τελευταίαν φοράν, κατὰ τὸ ἔτος 189 . . , ὁ πλανήτης τῆς Γῆς ἐμελλε νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἀνισότητα ταύτην τῶν ἡμερῶν και τῶν νυκτιῶν. Τοῦ λοιποῦ ὑπὸ οἰονδήποτε ὄριζοντα τῆς σφαίρας, ὁ αὐτὸς πάντοτε ἀριθμὸς ὥρων θὰ ἐχώριζε τὴν ἀνατολήν ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Διὰ τὸν I. T. Μάστων ἀληθοφάνει ἐντελῶς τὴν ἀρκτικήν χώραν και τὴν ἐκμεταλλευσίν των λιθανθρακῶνων τοῦ παλαιοῦ Πόλου και βλέποντα μόνον τὰς κοσμογραφικὰς συνεπειὰς τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ ἔργον τοῦτο ἐφαίνετο ἐνδοξον, ὑπεράνθρωπον, θεῖον! Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς νέας ἐταιρίας ἐξηφανίζετο ἐν μέσῳ τῶν μεταβολῶν, αἵτινες κατ' αὐτὸν ἐμελλον νὰ μεταβάλλωσι τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἤθελε ν' ἀλλάξῃ ὄψιν και δὲν εἶχεν ἄδικον. Μήπως δὲν ἦτο πάντοτε νέα, ἡ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς δημιουργίας δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτὸν ὄψις;

Ὁ I. T. Μάστων λοιπὸν μόνος και ἀνυπεράσπιστος ἐντὸς τῆς εἰρηκτῆς του ἀκαταπαύστως ἀνθίστατο πρὸς πάσας τὰς ἐπ' αὐτοῦ ἐξασκουμένας πιέσεις. Τὰ μέλη τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, ἅτινα κατ' ἐκάστην ἐπισκέπτοντο αὐτόν, οὐδὲν ἐπετύγγανον Ὁ πρόεδρος Τζὼν Πρέστις ἐσκέφθη τότε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιτροπὴν τῆς μίστρως Εὐαγγελίας Σκόρβιτ, ἥτις πιθανόν νὰ ἐπετύγγανε κάλλιον αὐτοῦ τοῦ ἰδιοῦ. Εἰς οὐδένα ἦσαν ἀγνωστα, οὔτε ὅποιον ἀπεριόριστον ἐνδιαφέρον ἔτρεφεν ἡ ἀξιοσεβαστος αὐτὴ χήρα πρὸς τὸν διάσημον μαθηματικόν, οὔτε ὑπόσης ἀφοσιώσεως ἦτο ἐπιδεκτικὴ αὐτῇ, προκειμένου περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ I. T. Μάστωνος.

ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΞΕΝΗΤΗΣ

(Πορτογαλικὸν διήγημα)

Ἦτο ἡ 12 Ἰουνίου 187... ἡμέρα ἀγαλλιᾶσεως διὰ τὴν καλὴν πόλιν τῆς Λισβῶνος. Ἐγίνοντο προετοιμασία ὅπως πανηγυρισθῇ πρεπόντως ἡ ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ ἐκ Λισβῶνος, πολιούγου τῆς Πόλεως, καίτοι οἱ Ἰταλοὶ ἐπιμένουσι νὰ τὸν ἀποκαλῶσιν Ἁγιον Ἀντώνιον ἐκ Παδοῦης. Εἶνε ἐν τούτοις βέβαιοι ὅτι ὁ Ἁγιος εἶνε Πορτογάλλος ὡς γεννηθεὶς ἐν Λισβῶνι κατὰ τὸ 1195.

Πολυάριθμοι κομψοὶ βωμισκοὶ ἠγείροντο ὑπὸ τῶν παιδῶν ὑπὸ τοὺς πυλῶνας. Τὸ τοιοῦτον ἐχρησίμευε και ὡς πρόφασις ὅπως οἱ παῖδες καταδιώκωσι τοὺς διαβάτας μετ' ἑνα δίσκον ἀνὰ χεῖρας ζητούντες ἐν σολιδίον χάριν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, βοήθημα τὸ ὅποσον δαπανῶσι κατόπιν εἰς γλυκίσματα. Ἄλλα και τῶν νεανίδων τὸ θέαμα ἦτο περίεργον. Ἐφιλοτιμοῦντο τίς ἐξ αὐτῶν νὰ θέσῃ τὰ ὠραιότερα ἄνθη πρὸ τῆς Ἁγίας εικόνας.

Διότι ὁ ἀγαθὸς Ἁγιος Ἀντώνιος εἶνε ἀγαπητὸς ὡς ὑπανδρεύων τὰς νεάνιδας μετ' ἐκείνων οὗς ἀγαπῶσιν.

Ἐντὸς θαλάμου ἐχοντος τοιχοστρωσίας ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος, δύο νεάνιδες συνωμίλουν, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐξῆπλωνον κεντητὴν ὀθόνην, ἀσπίλου λευκότητος ἐπὶ τοῦ κομοῦ, τὸ ὅποσον ἐμελλε νὰ μετασχηματισθῇ εἰς βωμόν.

— Τί καλὴ πού εἶσαι, ἡλθεσ νὰ περάσης μαζί μου τὰς ἡμέρας τῆς ἐορτῆς, ἀγαπητὴ Μαρία! ἔλεγε μία τῶν νεανίδων πρὸς τὴν σύντροφόν της.

— Δὲν εἶνε δὰ και καμμία μεγάλη θυσία, Ἀντωνία! στενωγοῦμαι τόσοσιν πολὺ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, ὥστε αἰσθάνομαι ἀληθινὴν εὐχαρίστησιν, διότι ἤλθα νὰ σε φιλήσω και νὰ ἐορτάσω μαζί σου τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δεκάτου ὀγδοῦς ἔτους τῆς ἡλικίας σου.

— Εἶνε ἡ πρώτη φορά ὅπου ἐορτάζει ὁ πατήρ μου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου τῆς μητρός μου.

— Τί κρῖμα νὰ μὴ ζῆ και αὐτὴ διὰ νὰ σε ἰδῇ σήμερον!

Ἡ νεάνις ἐξέφερε στεναγμὸν δεικνύουσα τὸν οὐρανόν!

— Κύτταξε τί εὖμορφος θὰ γείνη ὁ βωμὸς μας! ἀνέκραξεν ἡ Μαρία ὅπως διασκεδάσῃ τὴν θλίψιν τῆς φίλης της. Δόσε μου τὰ κηρία και τὸν Ἁγιον Ἀντώνιον.

Ἡ Ἀντωνία ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου και ἐπαῆλθε μετ' ὀλίγον κομίζουσα λαμπρὸν πήλινον ἀγαλμάτιον παριστῶν τὸν Ἁγιον Ἀντώνιον φέροντα τὸν Ἰησοῦν παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Τί ὠραῖον πού εἶνε!

— Ὁ πατήρ μου ἠθέλησε νὰ μου προσφέρῃ ἐν δῶρον ἀπροσδόκητον και μοῦ τὸν ἔφερε χθές.

— Και τώρα πρέπει ν' ἀνάψωμεν τὰ κηρία, νὰ τὸν στολίσωμεν μετ' ἄνθη τὸν καλὸν μας ἅγιον διὰ νὰ μᾶς ὑπανδρεύσῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ἐλα μετὰ και σύ τὴν ἐκλογὴν σου, μικρούλα μου; Ποῖος εἶνε ὁ ἐκλεκτός τῆς καρδίας σου;

— Εἶνε ἕνας τὸν ὅποσον ἀγαπῶ ἐγώ, ἀλλὰ δὲν με ἀγαπᾷ, ἀπήνησε στεναλῶουσα ἡ Ἀντωνία.

— Και ὑπάρχει κανεὶς ὅστις τολμᾷ νὰ μὴ σε

ἀγαπᾷ, ἀγγελέ μου; εἶπεν ἡ Μαρία περιπτυσσομένη τὴν φίλην της.

— Ναί, εἶνε ἕνας τὸν ὅποσον διαρκῶς συλλογίζομαι ἀπὸ δύο ἐτῶν και ὅστις φαίνεται ὅτι δὲν τὸ παρετήρησεν.

— Ποῖος εἶνε αὐτός;

— Ὁ Αὐγουστος δὲ Καρβάλλιο ὁ βαπτιστικὸς τοῦ πατρός μου.

— Ποῖος εἰξεύρει! Θὰ εἶνε ἴσως δευλὸς· σὺ εἶσαι πλουσία, ἐνῶ αὐτὸς ὄχι τόσοσιν, και τοῦτο εἶνε συνήθως ἐμπόδιον εἰς τὴν χώραν μας ὅπου ὁ ἔρωσ παίζει τὸ κυριώτερον μέρος εἰς τὰ συνοικεῖσια.

— Ἄς ἀφήσωμεν πλέον αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν, εἶπεν ἡ Ἀντωνία, διότι θὰ εἶμαι μελαγχολικὴ ὄλην τὴν ἐσπέραν και ὁ πατήρ μου θὰ λυπηθῇ. Ἄς καλλωπισθῶμεν χάριν τῶν προσκεκλημένων μας.

Ὁ κ. Σιλβα ὁ πατήρ τῆς Ἀντωνίας, ἐπανηγύριζε λαμπρῶς τὴν ἐσπέραν ἐκείνην. Ἐθαύμασαν πρὸ πάντων οἱ προσκεκλημένοι τὸν βωμόν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου. Ἐπειτα ἐχόρευσαν, ἐπαίζαν διάφορα παιγνίδια, ἐκλήρωσαν λαχνούς περιέχοντας κύρια ὀνόματα ἀρσενικὰ και θηλυκὰ διὰ νὰ μάθῃ ἕκαστος νέος τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης συζύγου του και ἐκάστη νεάνις τὸ ὄνομα τοῦ μελλοντος συζύγου της, ὅτε δὲ ἡ ὁμηγυρις διελύθη ἦτο ἤδη πολὺ ἀργά.

Ἀφοῦ ἔλαβε τὴν πατρικὴν εὐλογία (διότι τὰ τέκνα ἐν Πορτογαλίᾳ διατηροῦσι τὸ εὐσεβὲς ἔθιμον νὰ ζητῶσι τὴν εὐλογία τῶν γονέων των πρὶν ἢ κατακλιθῶσιν) ἡ Ἀντωνία ἐπέστρεψε εἰς τὸν κοιτῶνά της μετὰ τῆς φίλης της.

— Τί λέγεις διὰ τὸν ἀγαπημένον σου; ἠρώτησεν ἡ Μαρία γελῶσα.

— Οὔτε κἀν με ἐπρόσεξεν! ἀνέκραξε θλιβερῶς ἡ νεάνις.

— Τυφλὴ πού εἶσαι! Καλὴ αὐτὸς σε λατρεύει! Τὸν παρετήρησα ἀπόψε και εἶδα ὅτι δὲν εἶχε μάτια νὰ κυττάξῃ παρά μόνον ἐσένα.

— Αὐτὰ τὰ λέγεις διὰ νὰ με παρηγορήσης.

— Πιθανόν. Ἐλα τώρα νὰ προσευχηθῶμεν εἰς τὸν προστάτην σου ἅγιον και νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ κάμῃ τὸ θαῦμα πού τόσοσιν ἐπιθυμῆς.

Ἡ Μαρία ἔλαβε τὴν φίλην της ἐκ τῆς ὀσφύος, εἶτα δὲ ἀσπασσομένη αὐτὴν εἶπε κρυφῶς:

— Εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας λέγουν ὅτι πρέπει κανεὶς νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἅγιον Ἀντώνιον διὰ νὰ θαυματουργήσῃ.

— Νὰ τὸν κακοποιήσης;

— Ναί, λέγουν ὅτι ἐνδίδει μόνον εἰς τὴν βίαν.

Ἡ Ἀντωνία ἐδραμε πρὸς τὸν βωμόν, ἤρπασε τὸ ἀγαλμάτιον και τὸ ἐπέταξεν ἔξω διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου. Κραυγὴ πόνου ἀντήχησεν ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός.

— Θεέ μου! τί ἔκαμες ἀνέκραξεν ἡ Μαρία ὀρμώσα πρὸς τὸ παράθυρον.

Αἱ δύο φίλαι διέκριναν ἄνδρα κείμενον ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου.

— Ἐντρομος ἡ Ἀντωνία ὤρμησεν ἐκτὸς τοῦ θαλάμου κρᾶζουσα:

— Πατέρα, πατέρα, γρήγορα! κάποιον εσκότωσα!
 Ο κ. Σίλβα, όστις ακόμη δέν είχε κατακλιθῆ κατήλθεν άμέσως παρακολουθούμενος ύπό του ύπηρέτου του.

Οί δύο άνδρες μετέφερον τόν τραυματίαν εις τήν οικίαν, ένθα αί νεάνιδες τούς ήνέμενον έναγωνίως.

— Ο καύμένος ό νέος εἶρε τό κεφάλι του σχισμένον αλλά πώς εύρίσκειτο κάτω από τά παράθυρά μου;

— Ποιος; άνέκραξεν ή Άντωνία.

— Ο Αύγουστος, ό βαπτιστικός μου.

Η νεάνις έρρηξε κραυγήν και έλιποθύμησεν εις τάς άγκάλας της Μαρίας: ότε συνήλθεν, ό πατήρ της έκράτει τάς χείρας της, ό δε τραυματίας έκειτο επί της κλίνης του κ. Σίλβα.

— Ήσυχασε αγαπητή μου κόρη, ειπεν ό γέρον, ως έλπίσμεν ότι ό καύμένος ό νέος θά θεραπευθῆ.

Η Άντωνία έρρίφη εις τόν τράχηλον του πατρός της.

— Τόν αγαπῶ τόσον! έψιθύρισεν.

— Παράδοξος τρόπος έκδηλώσεως άγάπης, νά σχίζεις τήν κεφαλήν του άνδρός τόν όποιον αγαπῆς!..

Η Μαρία μοι διηγήθη τά πάντα. Ο Άγιος Άντωνίος εἶνε ό αίτιος του δυστυχήματος.

Προσηλθεν ό ιατρός, όστις, άφού εξέητασε τό τραύμα, έδήλωσεν ότι ήτο σοβαρόν και άπήτει μακράν θεραπείαν.

— Δέν δύναμαι νά εξηγήσω πώς εύρίσκειτο ό Αύγουστος ύπό τά παράθυρά μου εις τάς δύο μετα τό μεσονύκτιον, ειπεν ό κ. Σίλβα.

— Θα έστέναζε κάτωθεν του έξώστου της έρωμένης του! έψιθύρισεν ή Μαρία εις τό σός της Άντωνίας.

Ο τραυματίας συνήλθεν, αλλά μετ' όλίγον ήρχισε νά παραληρῆ. Επί ένα μήνα ή Άντωνία δέν άπεμακρύνθη έκ του προσκεφαλαίου του Αύγουστου δε Καρβάλλιο, έκ των λόγων δε σός έλεγε παραλαλών έκ του πυρετού ό πάσχων νέος, έμαθεν ή νεάνις τόν σφοδρόν έρωτα όν εἶχεν έμπνεύσει εις αυτόν, έρωτα μή άποκαλυφθέντα εξ αίτίας της διαφορᾶς της περιουσίας. Έσπεραν τινά ό άσθενης

ήνοιξε τούς όφθαλμούς και διεκρινεν ύπό τό ώχρόν φῶς της λυχνίας τήν εύεידῆ αυτού νοσοκόμην.

— Μήπως εἶνε άγγελος έπουράνιος ό άγρυπνών επ' έμοῦ; έψιθύρισε παρατηρῶν αὐτήν τρυφερώς.

Η Άντωνία επέθηκε τήν μικράν αὐτης χεῖρα επί του στόματός του επιτάσσουσα σιγήν.

— Ο άσθενης εκράτησε τήν προσφιλή χεῖρα κατaspαζόμενος αὐτήν.

— Α προσφιλης Άντωνία, αν εἴξευρες!..

— Γνωρίζω τά πάντα, ειπεν ή νεάνις διακόπτουσα αὐτόν και κύπτουσα επί του άγαπητού της. Και εἶγώ επίσης σε αγαπῶ!

Εξ μηνος μετά τήν πτωσίαν του Άγίου Άντωνίου ό κ. Σίλβα προσεκάλει τούς φίλους και τούς γνωρίμους του εις τούς γάμους της θυγατρός του μετά του Αύγουστου δε Καρβάλλιο.

Μετά τήν γαμήλιον τελετήν οι προσκεκλημένοι ήκολούθησαν τούς νεονύμους εις τήν κατοικίαν των, όπου παρετέθη αὐτοῖς λαμπρόν γεύμα.

Ενώ πάντες έθαύμαζον τά πεμφθέντα προς τήν νεανίαν νέμφον δῶρα ό Αύγουστος δε Καρβάλλιο ώδήγησε τήν αγαπητήν του Άντωνίαν εις τό μέλλον αὐτών ένδιαίτημα.

— Ίδου τό γαμήλιον δῶρόν μου, αγαπητή μου, ειπεν αὐτή προσφέρων κομψήν πιξίδα.

Η νεάνις τήν ήνοιξε και εξέφερε κραυγήν εύχαρίστου έκπληξείως:

— Ο Άγιος Άντωνίος άργυρούς!.. Άλλά λησμονεῖς, Αύγουστα, ότι όλίγον έλειψε νά σε φονεύσει, ειπε κρύπτουσα τήν χαρίεσσαν κεφαλήν της εις τούς κόλπους του συζύγου της.

— Δέν λησμονῶ πρό πάντων ότι αὐτός μου έδωκε τήν ευτυχίαν τήν όποιαν ώνειρευόμην, έψιθύρισεν ό ευτυχῆς σύζυγος, θλίβων τήν σύζυγον του επί της καρδιάς του.

— Βλέπετε ότι εἶχα δίκαιον λέγουσα ότι πρέπει νά κακοποιήσεις τόν Άγιον Άντωνιον διά νά θαυματουργήσῃ! ειπε φωνή τις σκιαπτική όπισθεν των.

Εστράφησαν και είδον τήν Μαρίαν.

X.

ΠΑΡΑΠΛΟΙΟ

Γλυκειά μου μαυρομμάτα, άψ' ότου μ' έλπισμόνισες
 Έχλώμισ' ή θωριά μου, μ' άρνήθηκαν τά νειάτα,

Γλυκειά μου μαυρομμάτα,

Με βλέπουν και λυποῦνται γειτόνοι και γειτόνισσαι.

Με βλέπουν και λυποῦνται γειτόνοι και γειτόνισσαι,

Μά γ'ώ ξαγρυπνισμένος μέσα 'ς τούς δρόμους τρέχω

Και γιατρεία δέν έχω,

Γλυκειά μου μαυρομμάτα, άψ' ότου μ' έλπισμόνισες.

Γλυκειά μου μαυρομμάτα, άψ' ότου μ' έλπισμόνισες,

Βαρέθηκ' ή καρδιά μου τόν κόσμο τόν άπάνω....

"Αν τύχη κι' άποθάνω

Νά μη με λυπηθῆτε γειτόνοι και γειτόνισσαι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Η άρχαιότης και ό Έλγίνος. Εἶνε γνωστόν ότι από του Βύρμανος και έντευθεν πλείστοι άγγλοι λόγιοι και φιλότεχνοι κατέκριναν ως βανδαλικήν τήν ύπό του Έλγίνου άρπαγήν των μαρμάρων του Παρθενώνος και άλλων έλληνικῶν ναῶν και συνεβούλευσαν τήν άπόδοσιν αὐτῶν. Τελευταῖον δε πάλιν ό κ. Φρειδερίκος Χάρισσον επανεθῶν εις Λονδίον έκ ταξειδίου ανά τήν Ελλάδα και ένώπιον πολυπληθοῦς δηγγορέως άφηγούμενος ένθουσιωδῶς τά κατ' αὐτό, επανέλαθεν ότι ζήτημα τιμῆς διά τήν Άγγλίαν ήτο ή άπόδοσις των αρχαιῶν κειμηλίων εις τήν Ελλάδα. Άλλ' ό άγγλικός τύπος σχεδόν όμοφώνως άντέκρουσε τόν φιλέλληνα λόγιον, ισχυριζόμενος ότι ό Έλγίνος δέν ήρπασε τά μάρμαρα, άλλ' απέκομισε ταῦτα δυνάμει αδειας δοθείσης διά φερμανίου, και ότι εἶνε γελοῖον και νά άμφισβητῆ τις τήν έκδούλευσιν ήν παρέσχεν ή Άγγλία εις τήν τέχνην εύλαβῶς διατηρήσασα τά άριστουργήματα ταῦτα, άτινα βεβαίως θά εξαφανίζοντο αν έμενον εις τάς θέσεις των. Ο άγγλικός τύπος δέν έχει απολύτως δίκαιον ως προς τό τελευταῖον μέρος του συλλογισμοῦ, καθ' όσον δέν εἶνε βέβαιον ότι θά εξαφανίζοντο, άφού δέν εξαφανίσθησαν άλλ' ύπάρχουν κατά τό μάλλον ή ήττον σώα και θαυμαστά τά αρχαία κειμήλια, όσα ό Έλγίνος δέν αφήρσεν από τάς θέσεις των, εικτρώς ήρωτηριασμένα δ' εκείνα άκριβῶς εἶ αν βιαίως και βαρβαρικώτατα απέσπασε μέρη ή βέβηλος αὐτοῦ χεῖρ.

Πελοπόννησος βιβλίον. Η Άσιατικὴ έταιρία της Βεγγάλης απεράσισε τήν αγοράν ενός αντιτύπου του Τανγύμ καταθεμένου εν τινι βουδικῆ μονῆ του Θίβετ. Τανγύμ εἶνε ή κολοσσαία έγκυκλοπαίδια του Βουδισμού, αποτελουμένη εκ 225 όγκωδῶν τόμων, αν εκαστος έχει μήκος δύο ποδῶν. Του αὐτοῦ συγγράμματος αντίτυπον ήγόρασε πρό τινων ετών ή Ρωσική κυβέρνησις εν Πεκίνω τρίτον δε αντίτυπον εύρίσκειται εν Λονδίνω. Η ύπαρξις τετάρτου αντίτυπου δέν εἶνε γνωστή.

Τά επιπλα ενός αυτοκράτορος. Ενώ ό Δόν Πέτρος μεταφράζει τήν Χαλιμᾶν εν Παρισίσις, εις τήν πρωτεύουσαν της Βρασιλίας εκποιοῦνται τά επιπλά του. Χάριν περιεργείας δε αναγράφει ό ευρωπαϊκός τύπος τήν τιμήν εις ήν επωλήθησαν τά αξιολογώτερα: τά επιπλα του ιδιαιτέρου δωματίου του, έννεά κομμάτια 4400 μιλιρέις, κομψόν γραφεῖον της αυτοκρατείας 3000 μιλιρέις, τό προσευχητάριόν της 120000 μιλιρέις, μία ανθοδέσμη εκ τεχνητῶν άνθων υπό ύέλινον κώδωνα 100 μιλιρέις, εν κλειδοκύμβαλον 2000 μιλιρέις και ό θρόνος του αυτοκράτορος 720 μιλιρέις. Ουτε ό θρόνος επωλήθη σχεδόν εις τό τρίτον της τιμῆς του κλειδοκυμβίλου! Η δε αξία ενός μιλιρέις ισούται προς δύο φράγκα και 80 εκατοστά.

ΧΡΟΣΝΙΚΑ

Αρχαιολογικά. Εξεδόθη ό πρώτος τόμος του καταλόγου των έλληνικῶν νομισμάτων της Έθνικῆς Βιβλιοθήκης των Παρισίων. Περιέχει τά νομίσματα των βασιλέων της Συρίας, της Άρμενίας και της Κομμαγηνῆς. Εἰς τήν έκδοσιν έπεστάτησεν ό κ Ε. Babelon.

Ο δεύτερος τόμος θά περιλαμβάνη τά νομίσματα των Άχαιμενιδῶν της Περσίας.

Φιλολογικά. Ο άγγλος μυθιστοριογράφος Walter Besant έπρότεινε τήν ίδρυσιν άγγλικῆς ακαδημίας κατα τό πρότυπον της γαλλικῆς. Προς τοῦτο δε εξέητησε τήν γνώμη διαφόρων επιστηνῶν λογίων άγγλων και γάλλων, άλλ' οι πλείστοι τούτων απεφάνθησαν κατά της προτάσεως του Besant.

— Εξέχοντα μέλη του Δανικου κοινοβουλίου εκ της δεξιᾶς και εκ της άριστερᾶς άπέτειναν προς τήν κυβέρνησιν τήν αίτησιν όπως απονείμη επαρκή έτησίαν επιχορήγησιν εκ του δημοσίου ταμείου εις τόν γνωστόν Δανόν συγγραφέα Γεώργιον Βράνδες. Ο Βράνδες πεντηκοντούτης ήδη τήν ηλικίαν και πατήρ πολυμελοῦς οικογενείας μόνον διά της κυβερνητικῆς συνδρομῆς θά δυνηθῆ νά εξακολουθήσῃ τό φιλολογικόν στάδιον, του όποιοι αι πρόσοδοι εν χώρᾳ μικρᾷ ως ή Δανία εἶνε γλισχρόταται

— Μακράν και ευμενεστάτην βιβλιογραφίαν περι του «Μιθριδάτου Ευπάτορος» του συγγράμματος του κ. Θεοδώρου Ρεινάχ, περι του όποίου και εν τῆ «Εστία» εδημοσιεύθη πρό τινος άρθρον του κ. Δ. Βικέλα, δημοσιεύει εν τῆ «Εφημερίδι των Συζητήσεων» ό γάλλος ακαδημαϊκός δε Βογρέ.

— Ο Φήλιξ Dahn δημοσιεύει νέον ιστορικόν μυθιστόρημα υπόθεσιν έχων τήν μεγάλην των εθνῶν μετανάστευσιν (Die Bataver, historischer Roman aus der Voelkerwanderung.)

— Άγγέλλεται ως μέλλουσα προσεχῶς νά εκδοθῆ Ἰστορία του βυζαντινοσολιτισμοσ υπό του γνωστου Ρώσου λογίου κ. Θ. Ουσπένσκη, καθηγητου του Πανεπιστημίου της Οδησσοῦ.

Επιστημονικά. Γενναϊδωρός τις κάτοικος της Αυστραλίας, όστις και πρότερον προσήνεγκε χρηματικά ποσά όχι ευκαταφρόνητα υπέρ επιστημονικῶν αποστολῶν εις τόν Νότιον πόλον, προσφέρει τώρα πάλιν 5 χιλιάδας άγγλικῶν λιρῶν προς επιχείρησιν νέας τοιαύτης επί ευρυτέρων βάσεων τῆς συμπράξει των διαφόρων αυστραλιακῶν άποικιῶν.

— Ως γνωστόν μία εκ των εφαρμογῶν του τηλεφώνου εἶνε και τό θεατρῶφον, όργανον διά του όποίου γίνεται ακουστή εις απόστασιν ή εν θεάτρῳ έκτελουμένη παράστασις. Τό πρώτον τοιοῦτο θά ιδρυθῆ προσεχῶς εν τῷ καταστήματι του εν Παρισίσις συλλόγου «Καλλιτεχνικῆς Ένώσεως» προς χρῆσιν και τέρψιν των εταίρων αὐτῆς.

Καλλιτεχνικά. Βεβαίονται ότι ή Ρωσική κυβέρνησις σκοπεύει νά συστήσῃ εν Ρώμη Ακαδημίαν, ήτοι καλλιτεχνικῆν σχολήν προς τελειοποίησιν των Ρώσων καλλιτεχνῶν κατά τό υπόδειγμα της εν Ρώμη γαλλικῆς τοιαύτης.

Εκπαιδευτικά. Κατά νέαν κυβερνητικῆν διαταγήν ή διδασκαλία της ρωσικῆς γλώσσης εγένετο υποχρεωτική διά τούς μαθητάς της Σερβικῆς στρατιωτικῆς σχολῆς.

Συγκοινωνία. Πρό τινων ημερῶν εγένοντο εν Λονδίνω επισήμως τά έγκαίνια του πρώτου υπογειου ήλεκτρικου τροχιοδρόμου ύπ' αὐτοῦ του πρίγκιπος της Ού-

αλλίας. Ὁ τροχιδρόμος οὗτος ἐνώνει τὸ προάστειον Stockwell ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ταμέσεως μετὰ τοῦ Ἀστεως, ἔχει δὲ ἑκτασὶν μόνον 5 χιλιομέτρων πρὸς τὸ παρόν. Ἡ τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου εἶνε 20 λεπτά. Πληρώνουσι δὲ οἱ ἐπιβάται ἀπ' εὐθείας, ἀνεῦ εἰσιτηρίου διερχόμενοι διὰ τινος κιγκλιδώματος. Ὅπως κατέλθωσι εἰς τὸ βῆθος τῆς γραμμῆς καὶ ἀνέλθωσιν ἐκεῖθεν πάλιν δὲν ὑπάρχουσι κλίμακες, ἀλλ' ἀνελευστικαὶ μηχαναὶ ἐν εἶδει μεγάλων κλωβῶν. Πάντα δὲ ταῦτα ἐγένοντο ὅπως ἐξοικονομῆται χρόνος καὶ κόπος.

Θεατρικά. Ἐν τῷ Ποικίλῳ Θεάτρῳ τῶν Παρισίων παρεστάθη μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας νέον ἔργον τοῦ Μεγίστου « Ἡ ἐξαδέλφη μου ». Ἐν δὲ τῷ Γαλλικῷ Θεάτρῳ ἀνεβιβάσθη τὸ πρῶτον « Ἡ Παρισινή » ἔργον τοῦ Ἐρρίκου Μπέκ πρὸ ἐτῶν παρασταθεῖσα ἐν ἄλλῳ τινὶ θεάτρῳ. Ὁ Μπέκ εἶνε δραματικὸς συγγραφεὺς ἄγνωστος εἰς τὸ πολὺ κοινόν, τὰ μάλιστα δ' ἐκτιμώμενος ἐν τῷ κύκλῳ τῶν λογίων καὶ ἀριθμῶν πολλοὺς θευμαστὰς, οἵτινες μάλιστα, ἀναβιβάζουσι τὴν δραματικὴν αὐτοῦ εὐφυΐαν εἰς ὕψος μεγαλοφυΐας. Αἱ περὶ τῆς « Παρισίνης » κρίσεις τοῦ τύπου ἐδιγοτομήθησαν, τὸ δὲ κοινόν ἔδειξε μᾶλλον ἀδιαφορίαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κατακρίνοντες τὸ δραματικὸν σύστημα τοῦ Μπέκ ὡς ἀνεφάρμοστον ἐν τῷ συγχρόνῳ θεάτρῳ, ἀνομολογοῦσι τὴν μεγάλην ἀξίαν αὐτοῦ καὶ θεωροῦσιν ὀξυσημειωτόν φιλολογικὸν γεγονός τὴν ἐν τῷ Γαλλικῷ Θεάτρῳ παράστασιν τοῦ ἔργου του, προϊόντος γνησίῳ τῆς πραγματικῆς σχολῆς.

Νεκρολογία. Ἀπέθανεν ἐν Λονδίῳ ὁ ἰδρυτὴς τῶν ἐπὶ ἐνοικίῳ βιβλιοθηκῶν Κάρλος Μιούδε καταλιπὼν κολοσσιαίαν περιουσίαν, ἣν ἐκ τοῦ ἔργου ταύτου συνήθροισεν. Τὸ ἴδρυμα τοῦ Μιούδε δὲν ἔχει ἐφάμιλλον ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἑκτασὶν τῶν ἐργασιῶν. Ἡ οἰκία ἐν ἣ ἔδρευε ἡ κεντρικὴ αὐτοῦ διεύθυνσις εἶνε ἀληθῆς μέγαρον, πλὴν ταύτης δὲ ὑπάρχουσι ἀναριθμητὰ πρακτορεῖα καὶ ὑποκαταστήματα εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας τοῦ Λονδίνου καὶ εἰς ἀπάτας τὰς πόλεις τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου. Χιλιάδες δὲ ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἐνασχολοῦνται εἰς ταῦτα. Οἱ συνδρομηταὶ τῶν ἐπ' ἐνοικίῳ βιβλιοθηκῶν τοῦ Μιούδε ἀνέρχονται εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων, ἕκαστος δ' αὐτῶν ἔχει τὸ δικαίωμα ἐνοικίασεως τριῶν τόμων καθ' ἐλάχιστην ἐπὶ τιμῆματι ἡμισείας λίρας ἑτησίως.

— Ἀπέθανεν ἐν Πετρούπολει, πεντηκοντοῦτις περὶπου τὴν ἡλικίαν ἡ κόμησσα Μερσὺ Ἀρζαντᾶ, διαλάμφασα ἐν Παρισίῳ ἐπὶ ἐξόχῳ καλλονῇ καὶ χάριτι πνεύματος ἐπὶ Ναπολέοντος Γ'. Ἡ κόμησσα εἰργάσθη μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς εἰς Γαλίαν εἰσαγωγῆς τῆς ῥωσικῆς μουσικῆς, χειριζομένη δὲ δεξιῶς καὶ τὴν γραφίδα, ἐξέδωκε βιβλίον γαλλιστὶ περὶ τῆς νέας ταύτης σλαυικῆς σχολῆς.

— Καίσαρ Αὐγούστος Φράγκ ὁ γνωστὸς μουσικὸς ἀπέθανεν ἐν Παρισίῳ. Ἦτο βέλγος τὴν καταγωγὴν καὶ ἐγεννήθη τὸ 1825. Τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός του κατέτριψεν εἰς στοιχειῶδὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς ὅπως ἀποζῆ ἐκ τῶν παραδόσεων. Ἀπὸ δὲ τὸ 1871 ἐξασφαλίσας τὴν θέσιν καθηγητοῦ ἐν τῷ παρισίνῳ Ὠδείῳ ἐπέδωθε εἰς μουσικὰς συνθέσεις. Ἐξέχουσι μετὰ τῶν ἔργων του, ἄτινα διὰ τὴν βαθύτητα καὶ τὴν λιτότητα αὐτῶν δὲν ἔξιναν μὲν δημοφιλεῖ, ἀλλ' ἐξετιμῆθησαν μεγάλως ὑπὸ τῶν φιλομούσων καὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικῶν: « Ἡ Ψυχὴ » συμφωνικὸν ποίημα, « Μακαριότητες » oratorium ἐκ μονωδιῶν καὶ χορωδιῶν μετ' ὀρχήστρας, « Αἰολίδες » δι' ὀρχήστραν, καὶ πλείστα συνθέσεις δι' ἔγχορδα ἔργα ἢ μόνον κλειδοκμβυάλων. Μελοδράματα μὴ παρασταθέντα ἔτι καταλείπει δύο τὴν « Χούλδαν » καὶ τὴν « Γκιζέλαν ».

ΠΑΝΤΟΙΑ

Ἐκ Παρισίων ἀπεστάλησαν πρὸς διακόσμησιν τοῦ νέου μεγάρου τῆς ἐν Πετρούπολει γαλλικῆς πρεσβείας πλείστα ἀντικείμενα καλλιτεχνικὰ βαρύτερα, μετὰ δὲ ἄλλων δώδεκα ἐπιστρώσεις Γοβλὲν ὧν ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 600000 φράγκων καὶ μέγιστον τάπητα ἀξίας ὄχι ὀλιγωτέρας τῶν 140000 φράγκων.

Α.Ι. ΕΙΚΟΝΕΣ

Στέφανος Α. Κουμανούδης. Ὁ Στέφανος Α. Κουμανούδης, εἰς δὲ ἀναφέρονται καὶ γραμματικὸν τινος τοῦ ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ δημοσιευομένου Εἰσιτηρίου λόγου τοῦ κ. Σ. Κ. Σκελλεροπούλου, εἶνε εἰς τῶν διαπρεπεστάτων καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Νεώτατος ὧν διωρίσθη τῷ 1846 καθηγητῆς τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας, ἣν ἐδίδοξεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη. Τὰ μαθήματα τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ μάλιστα ἡ ἱστορία τῶν λατινικῶν γραμμάτων ἔμειναν ἀνεξέλεπτα εἰς τὴν μνήμην πάντων ὅσοι ἠτύχησαν νὰ ὑπάρξωσιν ἀκροαταὶ του. Κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1886 κάμων χρῆσιν τοῦ δικαϊώματος τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου παρεχομένου εἰς τοὺς καθηγητὰς τοὺς ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη διδάξαντας, ἀπεχώρησε τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας ὡς professor emeritus. Τότε δὲ, ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει του, οἱ εὐγνωμονοῦντες μαθηταὶ του οἱ ἀπανταχοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ, δι' ἐράνου προσήνεκον αὐτῷ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προτομὴν, ἔργον τοῦ Βιτσάρη. Οὐδὲν ἦτον ὠφέλιμος εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην ὑπῆρξεν ἢ περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ ἀσχολία τοῦ Κουμανούδη. Τῆς ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν Ἐταιρίας αὐτὸς εἶναι ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν τὸ κυριώτατον στήριγμα, τὰ δὲ ἐν πλείστοις περιοδικαῖς καὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀρχαιολογικὰ καὶ μάλιστα ἐπιγραφικὰ αὐτοῦ δημοσιεύματα παρέπευσαν τὸ ὄνομα του εὐκλῆς καὶ σεβαστὸν ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος ἀνὰ πᾶσαν πεπολιτισμένην χώραν. Ἀς εἰπώμεν ἐν τέλει ὅτι καὶ εἰς τῶν νιοελληνικῶν γραμμάτων τὴν προκοπὴν συντέθεισεν ὁ Κουμανούδης καὶ εἰς τὰ ποιητικὰ αὐτῶν προϊόντα προσέθηκε τὴν Στράτιν Καλοπίγειρον. Καὶ ἡ ἱστορία δὲ ἐτιμῆθη διὰ τῆς συνεργασίας του.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἄκρον ἄκρον ζηλοτυπίας. Ἐν ἐσπερινῇ συναναστροφῇ γαρτοποικοῦσιν. Ο κύριος παίξει καὶ γάνει διαρκῶς ἡ κυρία φαίνεται εἰς ἄκρον στενωχωρημένη καὶ ἀνήσυχος. Εἰς τῶν παρακαθημένων τὴν ἐρωτᾷ: — Καὶ τί τὸ παίρνετε δὰ τότο κατακάρα πῶς γάνει ὁ ἄνδρας σας δὲν παίξει καὶ μεγάλα ποσά. — Δὲν μὲ μέλλει πῶς γάνει ἔς τὰ χωρτιά. — Ἀλλά; — Μὲ μέλει ποῦ κερδίζει ἄλλου.

Φιλολογία. Οἰκογενειάρχης συναντᾷ φίλον του εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ περιέρχεται μετ' αὐτοῦ τὰ καταστήματα: — Ἀς πάρω τυρὶ ῥοκφόρ ποῦ ἀρέσει τῆς γυναικας μου... ἄς πάρω καὶ ὀλίγα μανδάρνια ποῦ ἀρέσουν τῆς κόρης μου... ἀλήθεια καὶ μερικους χουρμάδες ποῦ ἀρέσουν τοῦ γιοῦ μου. Μὰ γιὰ τὸν ἐαυτὸν σου δὲν παίρνεις τίποτε; ἐρωτᾷ ὁ φίλος συγκεκλινημένος διὰ τὴν τόσην φιλοστοργίαν — Ὅχι ἀδελφέ, ἀπατᾷ ξηρὰ ὁ οἰκογενειάρχης, ἐγὼ τρώγω καὶ τὸ τυρὶ καὶ τοὺς χουρμάδες καὶ τὰ μανδάρνια.

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐὰν δὲν εἶνε μετριόφρων ὁ ἀμαθὴς τί πταίει; Μήπως ἔχει διὰ τί νὰ μετριόφρων;

*

Τὸν φθονερὸν καθιστᾷ ἰσχνὸν τὸ πάχος τοῦ ἄλλου.

*

Ὅταν μᾶς θωπεύῃ ἡ τύχη σημείον ὅτι θέλει νὰ μᾶς ἀπατήσῃ.